

Usługi publiczne w obszarze kultury finansowane przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce

Public services in the field of culture financed by local government units in Poland

ISBN

Usługi publiczne w obszarze kultury finansowane przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce

Public services in the field of culture financed
by local government units in Poland

Raport końcowy
Final report

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland

Wykonawca

Contractor

Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS
Statistics Poland Research and Statistical Education Centre

Zespół autorski

Editorial team

Ewa Bińczycka, dr inż. Mariusz Cembruch-Nowakowski, Agnieszka Czekaj, Anna Kowacka, Barbara Nowak, Aleksandra Polít, Jarosław Sadowski, dr Joanna Sanetra-Szeliga, Joanna Szulborska-Łukasiewicz i pozostali członkowie zespołu badawczego.

Kierujący

Supervisor

Agnieszka Szlubowska

ISBN

Raport dostępny na stronie internetowej

Report available on website

<http://stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Druk publikacji współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach projektu „Statystyka dla polityki spójności. Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2014–2020 oraz programowania i monitorowania polityki spójności po 2020 roku”.

Publication print co-financed by the European Union within the project “Statistics for Cohesion Policy. Support for the Monitoring System of Cohesion Policy in Financial Perspective 2014–2020 as well as Programming and Monitoring of Cohesion Policy after 2020”.

Przedmowa

Przedstawiamy Państwu raport końcowy z realizacji pracy badawczej *Usługi publiczne w obszarze kultury finansowane przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce*, w którym opisano mechanizmy finansowania usług publicznych w obszarze kultury przez samorządy oraz zawarto metodologię i analizę wyników zrealizowanego badania.

Niniejszy raport jest wynikiem rekomendacji zawartych w przeprowadzonej w 2015 r. pracy badawczej pt. *Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności i polityki przestrzennej w obszarze dostępności usług publicznych z zakresu kultury* przeprowadzonej w ramach projektu *Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2007–2013 oraz programowania i monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2014–2020*. W poprzednim projekcie zidentyfikowano lukę informacyjną dotyczącą finansowania i realizacji usług publicznych przez samorządy w innych formach niż udzielanie dotacji instytucjom kultury. Z tego względu istotnym było opracowanie i wdrożenie badania służącego pozyskiwaniu danych z jednostek samorządu terytorialnego w oparciu o wypracowany w ramach wcześniejszej pracy badawczej katalog usług kulturalnych.

Celem raportu jest zaprezentowanie informacji o sposobach i skali finansowania obszaru kultury przez jednostki samorządu terytorialnego oraz realizacji usług publicznych w obszarze kultury przez samorząd w inny sposób niż poprzez dotowanie instytucji kultury. Należy również podkreślić, że zrealizowany projekt miał charakter eksperymentalny.

Pragniemy podziękować wszystkim Respondentom, którzy wypełnili formularz K-JST *Sprawozdanie o usługach publicznych finansowanych przez JST w obszarze kultury* za udział w badaniu. Autorzy publikacji liczą także na Państwa uwagi i sugestie dotyczące zawartości raportu oraz zakresu przeprowadzonego badania.

Preface

We present final report on the implementation of the research project *Public services in the field of culture financed by local government units in Poland*, which describes the mechanisms of financing public services in the field of culture by local government units, as well as the methodology and analysis of the results of the survey.

This report is the result of recommendations contained in the research carried out in 2015, entitled *Support for the monitoring system of cohesion policy and spatial policy in the area of accessibility of public cultural services* carried out under the project *Support for the monitoring system of cohesion policy in the financial perspective 2007–2013 and programming and monitoring cohesion policy in the financial perspective 2014–2020*. The previous project identified an information gap regarding the financing and delivery of public services by local government units in other forms than providing subsidies to cultural institutions. For this reason, it was important to develop and implement a survey aimed at obtaining data from local government units based on a catalogue of cultural services developed as part of the earlier research work.

The aim of the report is to present information about the ways and scale of financing the field of culture by local government units and the delivery of public services in the field of culture by the local government units in a different way than by subsidising cultural institutions. It should also be emphasised that the implemented project was of an experimental nature.

We would like to thank all Respondents who completed the form *K-JST Report on public services financed by local government units in the field of culture* for participation in the survey. The authors of the publication also count on your comments and suggestions regarding the content of the report and the scope of the research.

Spis treści Contents

	Str. Page
Przedmowa	4
<i>Preface</i>	5
Objaśnienia skrótów	6
<i>Abbreviations</i>	7
Wstęp	8
<i>Introduction</i>	9
Synteza	10
<i>Executive summary</i>	13
Rozdział 1. Mechanizmy finansowania obszaru kultury przez JST	14
<i>Chapter 1. Mechanisms of financing the field of culture by LGU</i>	16
Rozdział 2. Wyniki badania o usługach publicznych finansowanych przez JST w obszarze kultury	26
<i>Chapter 2. Results of the survey on public services financed by LGU in the field of culture</i>	26
Metodologia badania	33
<i>Survey's methodology</i>	33
Bibliografia	45
<i>Bibliography</i>	45
Załącznik 1. Formularz K-JST	46
<i>Annex 1. K-JST research form</i>	46

Objaśnienia skrótów *Abbreviations*

Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>
GUS	Główny Urząd Statystyczny <i>Statistics Poland</i>
JST <i>LGU</i>	Jednostki Samorządu Terytorialnego <i>Local Government Units</i>
MKİDN	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego <i>Ministry of Culture and National Heritage</i>
PBSSP	Program Badań Statystycznych Statystyki Publicznej <i>Statistical Survey Programme of Official Statistics</i>

Wstęp

Niniejsze opracowanie jest raportem końcowym stanowiącym podsumowanie pracy badawczej pt.: *Usługi publiczne w obszarze kultury finansowane przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce realizowanej w ramach projektu Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2014–2020 oraz programowania i monitorowania polityki spójności po 2020*, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020.

Praca badawcza miała na celu uzyskanie informacji na temat form finansowania i realizacji usług publicznych w obszarze kultury przez jednostki samorządu terytorialnego (JST). W szczególności ukierunkowana była na rozpoznanie skali finansowania i realizacji usług publicznych w obszarze kultury przez JST w sposób inny niż poprzez dotowanie instytucji kultury.

W ramach wcześniej realizowanej pracy badawczej¹, zidentyfikowano, że JST podejmują cały szereg działań na rzecz rozwoju, popularyzacji szeroko rozumianej kultury i dziedzictwa narodowego, które dotychczas nie były przedmiotem badań statystycznych. Wynika to z faktu, że system zbierania danych przez statystykę publiczną na temat prowadzenia działalności kulturalnej przez JST skupia się na samorządowych instytucjach kultury, dla których samorządy są organizatorami zgodnie z ustawą o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Samorządy (obok państwa) mają obowiązek sprawować mecenat nad działalnością kulturalną i są głównym źródłem finansowania kultury w Polsce. Jednak wraz z rozwojem sektora non-profit coraz więcej fundacji i stowarzyszeń staje się partnerami samorządów w świadczeniu usług publicznych w obszarze kultury. Także same samorządy coraz aktywniej samodzielnie podejmują się organizacji różnorodnych wydarzeń kulturalnych lub też zlecają realizację części z nich innym podmiotom. Działania takie nie zostały jak dotąd szczegółowo zbadane i opisane, a skala przedsięwzięć realizowanych w innych formach niż poprzez udzielanie dotacji nie była znana. Brak dostatecznej informacji o sposobach, formach i wielkości wydatkowania środków przez JST na rzecz instytucji non-profit czy innych podmiotów, z którymi samorządy realizują działania w obszarze kultury sprawia, że skala zjawiska nie jest w pełni znana.

Pierwszy rozdział raportu opisuje kompetencje samorządów w obszarze kultury, jak również przywołuje przykłady działań i sposobów finansowania kultury na różnych szczeblach samorządowych. Rozdział drugi zawiera analizę pozyskanych danych oraz przedstawia najważniejsze uwagi respondentów przekazane podczas realizacji badania. Raport obejmuje także część metodologiczną, w której przedstawiono m.in. szczegółowy opis zakresu podmiotowego i przedmiotowego badania, zastosowane techniki i narzędzie badawcze oraz informacje na temat organizacji badania. Ponadto, część metodologiczna raportu zawiera definicje stosowanych pojęć oraz ocenę jakości badania.

¹ *Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności i polityki przestrzennej w obszarze dostępności usług publicznych z zakresu kultury, przeprowadzonego w ramach projektu Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2007–2013.*

Introduction

This report is a final report summarising the research work entitled *Public services in the field of culture financed by local government units in Poland* implemented under the project *Support of the monitoring system of cohesion policy in the financial perspective 2014–2020 and programming and monitoring of cohesion policy after 2020*, co-financed from European Union funds under the *Operational Programme Technical Assistance 2014–2020*.

The research work was aimed at obtaining information on forms of financing and implementation of public services in the field of culture by local government units (LGU). In particular, it was focused on recognising the scale of financing and implementing public services in the field of culture by LGU in a different way than by subsidising cultural institutions.

As part of the previously conducted research work², it has been identified that LGU undertake a whole range of activities for the development and popularisation of broadly understood field of culture and national heritage, which have not been the subject of statistical surveys so far. This is due to the fact that the system of collecting data by public statistics on cultural activities conducted by LGU focuses on local government institutions of culture, for which local governments are the organisers in accordance with the Act on organising and conducting cultural activities. Local governments (alongside the state) are obliged to exercise patronage over cultural activities and are the main source of financing the field of culture in Poland. However, as the non-profit sector develops, more and more foundations and associations become self-government partners in the provision of public services in the field of culture. Also, LGU themselves are more and more actively undertaking the organisation of various cultural events, or outsource some of them to other entities. Such activities have not been investigated and described so far, and the scale of undertakings implemented in other forms than through subsidies was not known. Lack of sufficient information on the ways, forms and amounts of funds spent by LGU for non-profit institutions or other entities with which local governments implement activities in the field of culture entails the scale of the phenomenon is not fully known.

The first chapter of the report describes the competences of local governments in the field of culture, and also presents examples of actions and ways to finance the field of culture at various local government levels. The second chapter contains the analysis of the data obtained and presents the most important remarks of the respondents provided during the research. The report also contains a methodological part, which includes a detailed description of the subject and subject scope of the study, the techniques and research tools used and information on the organisation of the study. In addition, the methodological part of the report contains definitions of the concepts used and the quality report of the study.

² *Support for the monitoring system of cohesion policy and spatial policy in the area of accessibility of public services in the field of culture*, carried out under the project *Support for the monitoring system of cohesion policy in the financial perspective 2007–2013*.

Synteza

Badanie *Usługi publiczne w obszarze kultury finansowane przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce* miało na celu identyfikację mechanizmów finansowania kultury przez jednostki samorządu terytorialnego oraz diagnozę skali finansowania i realizacji usług publicznych w kulturze przez JST. W trakcie realizacji wcześniejszej pracy badawczej na temat usług publicznych w kulturze zdiagnozowano, że statystyka publiczna nie dysponuje danymi na temat niektórych sposobów finansowania kultury przez samorządy (np. skali własnych działań podejmowanych przez samorządy, czy też realizowanych przez lub we współpracy z organizacjami non-profit). Konieczne zatem było zebranie danych, których analiza pozwoliłaby na ocenę istotności luki informacyjnej oraz potrzeby systematycznego zbierania danych.

W trakcie projektu zrealizowano, zgodnie z opisem pracy badawczej, następujące cele:

- rozpoznano mechanizmy finansowania kultury przez samorządy,
- opracowano wzór formularza badania gromadzącego informacje o skali finansowania i realizacji usług publicznych w kulturze przez JST,
- zmodyfikowano katalog usług kulturalnych³, pod kątem form i zakresu świadczonych usług przez JST,
- zrealizowano badanie ogólnopolskie w celu sprawdzenia narzędzia badawczego,
- dokonano analizy zebranych danych,
- sformułowano rekomendacje.

Podstawą prowadzonych prac była ścisła współpraca z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego.

Pracę podzielono na kilka etapów. W pierwszym etapie przeprowadzono konsultacje z przedstawicielami samorządów na temat źródeł finansowania kultury, form realizowanych zadań publicznych w obszarze kultury, a także przedyskutowano zakres katalogu usług kulturalnych. Omawiane były także zagadnienia metodologiczne: zakres podmiotowy i przedmiotowy badania, sposób realizacji badania, wzór formularza K-JST, sposób kontroli pozyskanych danych.

Następny etap prac polegał na opracowaniu i przetestowaniu wzoru opracowanego formularza K-JST (również w postaci interaktywnego PDF-a), przygotowaniu kartoteki badania, założeń do rejestracji, kontroli formalnej, logicznej i rachunkowej sprawozdań, zaprojektowaniu makiet tablic kontrolnych i wynikowych.

Kolejny etap obejmował realizację badania, kontrolę uzyskanych danych, wyjaśnianie błędów i przeprowadzenie analizy.

Jak pokazują wyniki badania samorządy ewidencjonowały środki wydane na zadania publiczne w obszarze kultury głównie w dziale 921 *Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego* klasyfikacji budżetowej. W toku badania ustalono ponadto, że w wielu przypadkach zadania z obszaru kultury są włączone w działania związane z innymi działami

³ W projekcie *Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności i polityki przestrzennej w obszarze dostępności usług publicznych z zakresu kultury* został zaprezentowany katalog usług kulturalnych realizowanych przez jednostki administracji krajowej i samorządowej.

klasyfikacji budżetowej⁴. Odsetek tych działań o charakterze kulturalnym w pozostałych działach wyniósł 6% i dotyczył wydatków ewidencjonowanych w ramach następujących działów: 750 *Administracja publiczna*, 926 *Kultura fizyczna i sport*, 801 *Oświata i wychowanie*, 854 *Edukacyjna opieka wychowawcza*, a także 851 *Ochrona zdrowia*, 010 *Rolnictwo i łowiectwo*, 710 *Działalność usługowa*, 754 *Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa* oraz 900 *Gospodarka komunalna i ochrona środowiska*.

Najwięcej środków z budżetu samorządów w ramach finansowania kultury otrzymały samorządowe oraz państwowe instytucje kultury (81%). Pozostałe 19% środków, które do tej pory pozostawało poza obserwacją statystyczną udało się rozpoznać i podzielić na poszczególne kategorie: działania własne samorządów stanowiły 7% łącznego budżetu, po 3% wydano na projekty realizowane we współpracy z organizacjami non-profit, dotacje dla jednostek lub zakładów budżetowych, a także na dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub budowlane przy zabytkach. 1% łącznego budżetu wydano w ramach funduszu sołectkiego, funduszu dzielnic czy budżetu partycypacyjnego. Te 19% dotychczas niesklasyfikowanych środków przekładało się równocześnie na 89% wszystkich dotacji/projektów realizowanych przez samorządy. Same projekty realizowane w ramach działań własnych samorządów to 37% wszystkich projektów. Dużą liczbę dotacji/projektów odnotowano w ramach współpracy z organizacjami non-profit (16%) oraz finansowaniem projektów z odrębnych funduszy, tj. funduszu sołectkiego, funduszu dzielnic czy budżetu partycypacyjnego (13%).

Biorąc pod uwagę różnorodność usług publicznych realizowanych i finansowanych przez samorządy największą część (mierzoną wielkością wydanych środków) stanowiła organizacja wydarzeń kulturalnych (35% wszystkich działań). W dalszej kolejności była ochrona i opieka nad dobrami kultury (19%) oraz kształcenie artystyczne i edukacja, a także zapewnienie dostępu do infrastruktury kultury (po 11%). Obszarami, na które wydawano relatywnie mniej środków były: animacja kulturalna (5%), tworzenie dóbr kultury oraz upamiętnianie historycznych miejsc i wydarzeń (po 2%). Patrząc natomiast poprzez pryzmat liczby dotacji/projektów, najwięcej było związanych z organizacją wydarzeń kulturalnych (49% wszystkich) oraz animacją kulturalną (18%). Zapewnienie dostępu do dóbr kultury stanowiło 7% projektów, a upamiętnianie historycznych miejsc i wydarzeń 6%. Najmniej dotacji/projektów i najmniej środków wiązało się z usługami digitalizacji dóbr kultury oraz udostępniania zbiorów.

Zrealizowana praca badawcza dostarczyła informacji o złożonych mechanizmach związanych z finansowaniem kultury przez jednostki samorządu terytorialnego. W ocenie osób realizujących badanie przygotowany przez autorów formularz K-JST okazał się dość trudny do wypełnienia. Jednocześnie propozycja badania jest do chwili obecnej jedynym narzędziem, które umożliwi obserwację i charakterystykę wkładu własnego samorządów w świadczenie usług kulturalnych w postaci realizacji projektów własnymi siłami, ale także pracy wynikającej z podejmowania i rozliczania współpracy z organizacjami non-profit, zleceńbiorcami realizującymi umowy podpisywane w trybie ustawy o zamówieniach publicznych czy procesu udzielania dotacji na prace przy zabytkach. Jest to część pracy, którą wykonują samorządy, niewidoczna do tej pory pod względem liczby projektów czy różnorodnych usług, jakie są świadczone mieszkańcom. Jest to zatem badanie, którego wdrożenie do Programu badań statystycznych statystyki publicznej (PBSSP) warto rozważyć, po wcześniejszych konsultacjach i szerszej dyskusji.

⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2014, poz. 1053), z późniejszymi zmianami.

Na obecnym etapie nie można rekomendować wdrożenia badania przeprowadzonego na formularzu K-JST do PBSSP, ponieważ zrealizowana praca badawcza *Usługi publiczne w obszarze kultury finansowane przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce* miała dostarczyć informacji komplementarnych do zrealizowanego w 2015 r. projektu *Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności i polityki przestrzennej w obszarze dostępności usług publicznych z zakresu kultury*. Wdrożenie nowego badania jest zasadne przy założeniu równoczesnej realizacji obydwu badań, jednak byłoby to możliwe dopiero po pilotażowym połączeniu obu projektów. Dopiero zestawienie danych z obu badań może ujawnić problemy czy niespójności w pozyskiwanych danych z tak wielu różnych źródeł⁵. Konieczne jest to także z tego względu, że wiele danych od różnych gestorów zostało pozyskanych po raz pierwszy, a samo badanie samorządów miało charakter diagnostyczny. Powiązanie obu projektów wymaga dodatkowego zaangażowania, czasu oraz niezbędnej współpracy ze strony wielu gestorów danych, a w niektórych przypadkach także wypracowania właściwych schematów przekazywania danych do GUS. Biorąc pod uwagę powyższe argumenty, rekomenduje się przeprowadzenie pilotażowego połączenia obu prac badawczych w ramach nowego projektu (realizowanego w formie pracy metodologicznej lub przy finansowym wsparciu zewnętrznym). Autorzy rekomendują kontynuowanie i rozwijanie prac badawczych dotyczących obszaru usług publicznych w kulturze celem wdrożenia kompleksowego badania do programu badań statystycznych.

⁵ Wykaz nowych źródeł wykorzystanych do pilotażowego zestawienia danych na temat usług publicznych w kulturze zawiera raport końcowy z badania *Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności i polityki przestrzennej w obszarze dostępności usług publicznych z zakresu kultury*.

Executive summary

Research *Public services in the field of culture financed by local government units in Poland* aimed to identify mechanisms of financing culture by LGU and to diagnose the scale of financing and implementation of public services in the field of culture by LGU. During the realisation of previous research on public services in culture, it was identified that public statistics do not have data on some methods of financing the field of culture by local governments (eg. the scale of own activities undertaken by local governments or implemented by or in cooperation with non-profit organizations). Therefore, it was necessary to collect data, the analysis of which would allow to assess the significance of the information gap and the need for systematic data collection.

During the project, the following objectives were carried out, as described in the research paper:

- mechanisms for financing culture by LGU were identified,
- a model of a survey form was developed to illustrate the scale of financing and implementation of public services in the field of culture by local government units,
- a catalogue of cultural services was used⁶, modified in terms of the forms and scope of services provided by LGU,
- nationwide research was carried out to check the research tool,
- the collected data was analysed,
- recommendations regarding the inclusion of a new study into the Statistical Survey Programme of Official Statistics (PBSSP) were formulated.

The basis for the work was close cooperation with representatives of local government units.

The work was divided into several stages. In the first stage, representatives of local governments were consulted on the sources of financing culture, forms of public tasks in the field of culture, and the scope of the catalogue of cultural services was discussed. Methodological issues were also discussed: the subjective and objective scope of the study, the method of conducting the study, the K-JST form template, the method of control of the obtained data.

The next stage of work comprised of developing and testing the template of the K-JST form (also in the form of an interactive PDF), preparing the list of units, assumptions for registration, formal, logical and accounting control of reports, designing control tables and final tables.

The next stage included the implementation of the study, control of the obtained data, error clarification and analysis.

Local governments show expenditures on the field of culture mainly in section 921 *Culture and protection of national heritage* of budgetary classification. The study also established that in many cases cultural tasks are included in activities related to other sections of the budget classification. The percentage of these cultural activities in other sections was 6% and related to expenditure registered under the following sections: 750 *Public*

⁶ In the project *Support of the monitoring system of cohesion policy and spatial policy in the area of the accessibility of public services in the field of culture*, a catalogue of cultural services implemented by units of national and local administration was presented.

administration, 926 Physical culture and sport, 801 Education and upbringing, 854 Educational care and 851 Health care, 010 Agriculture and hunting, 710 Service activities, 754 Public safety and fire protection and 900 Municipal management and environmental protection.

The most funds from the self-government budget were received by local government and state cultural institutions (81%). The remaining 19% of funds, which until now remained outside the statistical observation, were identified and divided into individual categories: self-government's own activities accounted for 7% of the total budget, 3% for projects implemented in cooperation with non-profit organizations, subsidies for units or budgetary establishments, as well as subsidies for conservation, restoration and construction works on monuments. 1% of the total budget was spent as part of the Sołectki Fund, district fund or participatory budget. These 19% of unclassified funds translated into 89% of all projects (grants) carried out by local governments. The projects themselves implemented as part of self-government activities represent 37% of all projects. A large number of projects (grants) was noted in the framework of cooperation with non-profit organizations (16%) and the financing of projects from separate funds, i.e. the Sołectki Fund, district fund or participatory budget (13%).

Taking into account the variety of public services implemented and financed by local governments, the largest part (measured by the amount of funds spent) was the organisation of cultural events (35% of all activities). Next, there was protection and care of cultural goods (19%) as well as artistic education and education, as well as providing access to cultural infrastructure (11% each). Areas where relatively fewer resources were spent were: cultural animation (5%), creation of cultural goods (2%) and commemoration of historical places and events (2%). On the other hand, looking from the perspective of the number of projects (grants), most were related to the organization of cultural events (49% of all) and cultural animation (18%). Providing access to cultural goods constituted 7% of projects (grants), and commemoration of historical places and events of 6%. The smallest number of projects (grants) and the least resources were related to services: acquisition and collection of cultural goods and sharing of collections.

The completed research work provided information on complex mechanisms related to the financing of culture by local government units. In the opinion of the persons carrying out the study K-JST form, prepared by the authors, proved to be quite difficult to complete. At the same time, the research proposal is, until now, the only tool that will allow observation and characterisation of the contribution of local governments in the provision of cultural services in the form of project realized with their own people, but also work resulting from the undertaking and settlement of cooperation with non-profit organizations, contractors performing contracts signed in accordance with The Act on Public Procurement or the entire process of granting subsidies for works on monuments. This is part of the work carried out by local governments, invisible so far in terms of the number of projects or various services provided to residents. Therefore, it is a study implementation of which into Statistical Survey Programme of Official Statistics (PBSSP) is worth considering after previous consultations and a broader discussion.

At the current stage, it is not recommended to implement the survey conducted on the K-JST form into PBSSP because the research work Public services in the field of culture financed by local government units in Poland was to provide complementary information to the project implemented in 2015 Support system monitoring cohesion policy and spatial policy in the area of access to public services in the field of culture. Implementation of the new study is justified assuming the simultaneous implementation of both studies, but it would be possible only after a pilot combination of both projects. Only a combination

of data from both surveys can reveal problems or inconsistencies in the acquired data from so many different sources [1]. It is also necessary because a lot of data from various data providers was obtained for the first time, and the self-government survey itself was also diagnostic. Linking both projects requires additional commitment, time and the necessary cooperation on the part of many data providers, as well as in some cases also the development of appropriate data transmission patterns to the Statistics Poland. Taking into account the above arguments, it is recommended to conduct a pilot merger of both research works as part of a new project (implemented in the form of methodological work or with financial external support). The authors recommend continuing and developing research on the area of public services in culture in order to implement a comprehensive survey into the statistical survey programme.

Rozdział 1. Chapter 1

Mechanizmy finansowania obszaru kultury przez JST *Mechanisms of financing the field of culture by LGU*

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej⁷ w artykule 6 zobowiązuje władze do stwarzania warunków do upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, obywatele natomiast mają prawo do artystycznej wolności twórczej i wolności korzystania z dóbr kultury (art. 73). Dlatego też państwo, zgodnie z ustawą o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej⁸, w osobie ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego oraz przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, ma obowiązek sprawować mecenat nad działalnością kulturalną w Polsce. Polega on na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz opieki nad zabytkami (art. 2 ustawy).

Wraz z przywróceniem w Polsce samorządu terytorialnego w 1990 r.⁹ duża część odpowiedzialności za instytucjonalne zasoby kultury została przeniesiona do samorządów stając się ich działaniem własnym. W pierwszej kolejności do kompetencji samorządów włączono lokalne biblioteki publiczne, domy i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice. Następnym etapem było przeniesienie dodatkowych zadań do największych miast – prowadzenia instytucji kultury wpisanych do rejestru przez wojewodę i kompetencji wojewódzkich konserwatorów zabytków¹⁰. Drugi etap decentralizacji nastąpił w wyniku reformy ustrojowej państwa w 1998 r.¹¹, kiedy to pojawiły się trzy poziomy prowadzenia polityki kulturalnej w Polsce – centralny (ministerstwo), regionalny (samorządy wojewódzkie) i lokalny (samorządy gminne i powiatowe). W gestii ministerstwa pozostało wtedy 25 instytucji o znaczeniu ogólnopolskim, w tym muzea, filharmonie, instytuty, teatry¹². Pozostałe publiczne zasoby kultury zostały przekazane samorządom, których rolą jest samodzielne wykonywanie zadań publicznych zmierzających do zaspokojenia potrzeb społeczności.

Każdy szczebel samorządu terytorialnego ma ustawowy obowiązek podejmowania działań w obszarze kultury oraz ochrony i opieki nad zabytkami. W niniejszym rozdziale zostaną opisane różne formy finansowania tych zobowiązań przez jednostki samorządu terytorialnego oraz kompetencje na poszczególnych szczeblach samorządowych wynikające z obowiązującego prawa.

⁷ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r., Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483.

⁸ Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, Dz.U. 1991 nr 114 poz. 493.

⁹ Ustawa o samorządzie terytorialnym z 8 marca 1990 r., Dz. U. 1996, nr 13, poz. 74.

¹⁰ Ustawa z dnia 24 listopada 1995 r. o zmianie zakresu działania niektórych miast oraz o miejskich strefach usług publicznych, Dz. U. 1995, nr 141, poz. 692, art. 2 pkt. 2.3 i art. 6.

¹¹ Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej – w związku z reformą ustrojową państwa, Dz. U. 1998, nr 106, poz. 668, ze zmianami.

¹² Obecnie Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego jest organizatorem 71 instytucji kultury (w tym 13 współprowadzonych). Por. Rejestr instytucji kultury dla których organizatorem jest Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, <http://bip.mkidn.gov.pl/pages/rejestry-ewidencje-archiwa-wyказы/rejestry-fundacji-i-instytucji-kultury.php> (dostęp 08.08.2018).

Formy finansowania kultury w Polsce

Samorząd terytorialny finansuje kulturę korzystając z szeregu różnych form zgodnie z poszczególnymi ustawami regulującymi działalność właściwego szczebla JST. Najłatwiejsze do zidentyfikowania kwoty przeznaczone przez samorząd na usługi w zakresie kultury są wydatkowane w ramach działu 921 *Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego* klasyfikacji budżetowej. Dodatkowo na pograniczu kultury i edukacji działają różnorodne placówki oświatowo-wychowawcze (np. młodzieżowe domy kultury, pałace młodzieży, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe, ogrody jordanowskie), które także są finansowane przez samorząd, a ich oferta w sporej części dotyczy kultury i obejmuje na przykład zajęcia artystyczne. Ponieważ działają w oparciu o prawo oświatowe, wydatki na ich funkcjonowanie ujęte są w dziale 801 *Oświata i wychowanie*, a nie 921 *Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego*. Na gruncie prawa oświatowego działają także biblioteki pedagogiczne, które służą wspieraniu procesu kształcenia i doskonalenia nauczycieli, a także działalności szkół, w tym m.in. bibliotek szkolnych. Także one są finansowane przez samorządy w ramach działu 801 *Oświata i wychowanie*. Stąd też należy mieć na względzie, że usługi z zakresu kultury są finansowane przez JST także z działów, które nie są bezpośrednio związane z kulturą – tak jak jest to w przypadku wspomnianej edukacji (dział 801 *Oświata i wychowanie*, dział 854 *Edukacyjna opieka wychowawcza*), jak również z przedsięwzięciami kulturalnymi związanymi np. z promocją (dział 750 *Administracja publiczna*) albo turystyką (dział 630 *Turystyka*).

Najczęściej JST same nie realizują konkretnych (szczególnie dużych) projektów, lecz wspierają finansowo podmioty, w których kompetencjach leżą różnorakie działania kulturalne. Do najczęstszych form finansowania kultury przez JST zaliczono:

- dotacje przyznawane w trybie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej;
- dotacje udzielane w trybie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- pomoc rzeczową lub finansową w trybie ustawy o finansach publicznych;
- dotacja w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
- przyznawanie patronatów, organizacja konkursów z wkładem finansowym po stronie JST;
- zlecenie zadań w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych;
- budżety obywatelskie, fundusze sołeckie, fundusze dzielnic.

Wspomniana reforma administracyjna kraju oddała JST kompetencje w zakresie prowadzenia działalności kulturalnej. Jednym z najważniejszych przejawów realizacji tego obowiązku jest finansowanie samorządowych instytucji kultury. Zobowiązuje je do tego art. 12 ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej („Organizator zapewnia instytucji kultury środki niezbędne do rozpoczęcia i prowadzenia działalności kulturalnej oraz do utrzymania obiektu, w którym ta działalność jest prowadzona”), wskazując jednocześnie (art. 28) formę przekazywania środków: dotacje podmiotowe na działalność bieżącą, dotacje celowe na realizację inwestycji oraz dotacje celowe na organizację wskazanych projektów. Zadania te finansowane są z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (dział 921). Dodatkowo jednostki samorządu terytorialnego mogą wspierać inne niż własne instytucje, np. państwowe instytucje kultury i organizacje pozarządowe (NGO – non-government organisations).

JST zajmują się także ochroną i opieką nad zabytkami, co dodatkowo reguluje ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami¹³. Działania te obejmują między innymi:

¹³ Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Dz. U. 2003 nr 162 poz. 1568.

zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie, uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska oraz zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków (art. 4). Będąc właścicielem lub posiadaczem obiektów zabytkowych jednostka samorządu terytorialnego jest zobowiązana do dokumentowania i badania obiektu oraz popularyzowania wiedzy na jego temat, prowadzenia prac mających na celu ochronę i restaurację obiektu oraz utrzymanie otoczenia w dobrym stanie, a także korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości (art. 5). Sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, do którego określony tytuł prawny posiada jednostka samorządu terytorialnego, jest jej zadaniem własnym (art. 71).

Jedną z form ochrony zabytków jest objęcie ich ewidencją. Ewidencję zabytków nieruchomości znajdujących się na terenie danej gminy prowadzi wójt (burmistrz, prezydent miasta). Zgodnie z art. 22 w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte zabytki nieruchomości wpisane do rejestru prowadzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków i znajdujące się na terenie danej gminy, inne zabytki nieruchomości znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz inne zabytki nieruchomości wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Jednostki samorządu terytorialnego mogą także udzielać dofinansowania (w trybie ustawy o ochronie zabytków) do 100% kosztów wykonania prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków. Tryb udzielania takich dotacji określają każdorazowo uchwały danej jednostki samorządu terytorialnego. Zakres tych działań nie stanowi obligatoryjnego elementu budżetów jednostek samorządu terytorialnego, ponieważ wspieranie działań w zakresie ochrony zabytków uzależnione jest od ich możliwości finansowych oraz od świadomości jego władz. Dlatego dotacje te udzielane są przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale. Wnioskodawcami ubiegającymi się o dotację mogą być osoby fizyczne lub jednostki organizacyjne posiadające tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego (np. użytkowania) albo stosunku zobowiązaniowego (np. wynajmu, użyczenia). Dotacja może być udzielona do 100% nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków.

Prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane mogą być także finansowane poza trybem ustawy o ochronie zabytków, w formie pomocy finansowej dla innych jednostek samorządu terytorialnego. Pomoc ta przyjmuje wtedy postać dotacji celowej i może być udzielana na zadania bieżące lub inwestycyjne. Podstawą przekazania środków na realizację pomocy, o której mowa, jest umowa określająca przeznaczenie i zasady rozliczenia środków. W takich przypadkach nie ma ograniczeń co do faktu wpisania danego obiektu do rejestru zabytków lub ewidencji gminnej, ale liczy się, że jest to obiekt ważny dla lokalnej społeczności i charakteryzuje się wartościami artystycznymi i historycznymi. Trzeba zauważyć, że ta forma pomocy należy do katalogu zadań fakultatywnych JST. Zakres przedmiotowy takiej pomocy jest ograniczony jedynie przepisami ustaw regulujących prawne granice działania jednostki otrzymującej pomoc (jej beneficjenta).

Pomoc rzeczowa lub finansowa dla innych jednostek samorządu jest możliwa nie tylko w obszarze zabytków. Ta forma pomocy jest zdefiniowana w ustawie o finansach

publicznych¹⁴ (art. 220) i jest realizowana w formie dotacji celowej lub pomocy rzeczowej. Realizuje się ją na podstawie uchwały organu stanowiącego JST i wymaga formy pisemnej (umowa) pomiędzy jednostką udzielającą pomocy a jednostką, która pomoc ma otrzymać. Pomoc rzeczowa może przybrać postać wykonania przez jednostkę udzielającą pomocy określonych prac, pozostających w zakresie zadań publicznych obciążających inną jednostkę lub też poprzez przekazanie jednostce zakupionych materiałów czy środków trwałych.

Zadania publiczne w obszarze kultury mogą być także realizowane przez samorząd terytorialny na gruncie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie¹⁵. Katalog podmiotów, które mogą współpracować w tym zakresie z samorządami jest szeroki. Należą do nich organizacje pozarządowe, ale także inne podmioty, m.in. kościoły i związki wyznaniowe, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (pod warunkiem, że zyski ze swej działalności w całości przeznaczają na działalność statutową), spółdzielnie socjalne. Zadania publiczne mogą obejmować:

- zadania z obszaru kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej;
- pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego.

Zlecenie zadań przez JST następuje najczęściej w trybie otwartego konkursu ofert i przyjmuje dwojaką formę: powierzenie wykonywania danego zadania (wraz z udzieleniem dotacji na jego sfinansowanie, która w przypadku powierzenia wynosi 100% wartości zadania) lub wspieranie wykonywania zadania stworzonego przez dany podmiot poprzez przekazanie dofinansowania (dotacji). Jednostki samorządu terytorialnego mogą udzielać także pożyczek, gwarancji czy poręczeń organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w ustawie, na realizację zadań w sferze pożytku publicznego, na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Choć formuła otwartego konkursu ofert jest często stosowana, zadania w zakresie kultury mogą być także realizowane w trybie art. 19a tejże ustawy, czyli z pominięciem otwartego konkursu ofert. Dzieje się tak, gdy z własnej inicjatywy organizacja pozarządowa lub inny podmiot złoży wniosek o realizację zadania publicznego, także takiego, które dotychczas było realizowane w inny sposób i wniosek ten zostanie rozpatrzony pozytywnie. Organ administracji publicznej, jeżeli uzna za celową realizację tego zadania, informuje składającego wniosek o trybie zlecenia zadania publicznego (wsparcie lub powierzenie). Charakterystyczny dla tej formy jest fakt, że wysokość dofinansowania w tym trybie nie może przekroczyć kwoty 10 tys. zł, a zadanie publiczne nie może być realizowane w okresie dłuższym niż 90 dni. Łączna kwota dotacji udzielona dla jednej organizacji pozarządowej nie może przekroczyć 20 tys. zł (ust. 6 art. 19a), poza tym wysokość środków finansowych przyznanych na ten tryb nie może przekroczyć 20% budżetu przeznaczanego na konkursy dotacyjne (ust. 7). Ostatni tryb współpracy JST z organizacjami pozarządowymi lub podmiotami wymienionymi w art. 3. ust 3 ustawy związany jest z tzw. inicjatywą lokalną, w której to mieszkańcy danej jednostki samorządu bezpośrednio lub z pomocą wymienionych podmiotów wnioskuje o realizację zadania publicznego do JST, na terenie której mają miejsce zamieszkania lub siedzibę. Po uwzględnieniu wniosku, organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego zawiera na czas określony umowę

¹⁴ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z 2018 r. poz. 62, 1000, 1366.

¹⁵ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Dz. U. z 2018 r. poz. 450, 650, 723, 1365.

o wykonanie inicjatywy lokalnej z wnioskodawcą, a wnioskodawca może otrzymać od jednostki samorządu terytorialnego na czas trwania umowy rzeczy/sprzęt/usługi konieczne do wykonania inicjatywy lokalnej.

Wiele różnorodnych imprez o charakterze kulturalnym odbywa się także z inicjatywy szkół, centrów integracji społecznej, izb gospodarczych czy samych twórców. Wielu z tych organizatorów zwraca się do samorządów z prośbą o wsparcie i udzielenie patronatu nad imprezą, ale nie w ramach ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie. Wsparcie wtedy może mieć charakter patronatu, w ramach którego organizator otrzymuje środki finansowe (na przykład na zakup nagród dla uczestników konkursu). W takim przypadku organizator zwykle zobowiązany jest do odpowiedniego oznakowania materiałów promocyjnych poprzez zamieszczenie logo samorządu oraz informacji na temat dofinansowania. Patronat jednak nie zawsze powiązany jest z finansowaniem.

Samorządy mogą także w trakcie realizacji usług kulturalnych podjąć się realizacji konkretnej usługi samodzielnie lub też zlecić jej realizację innym podmiotom w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych. Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy¹⁶, podstawowymi trybami udzielania zamówień publicznych są: przetarg nieograniczony oraz przetarg ograniczony. Zamawiający może skorzystać z innych form udzielenia zamówienia – m.in. w trybie negocjacji, czy też zamówienia z wolnej ręki, tylko i wyłącznie w przypadkach określonych w ustawie¹⁷. Szczególnym przypadkiem realizacji zamówienia z wolnej ręki przez samorząd jest udzielanie zamówienia „in-house” czyli w dużym uproszczeniu podmiotom ściśle powiązanim z podmiotem zamawiającym – w praktyce swoim własnym spółkom komunalnym, po spełnieniu określonych w ustawie warunków. Istotą zamówień publicznych jest to, że samorząd podpisuje umowę na realizację danej usługi, zostawiając sobie prawo do nadzoru nad jej realizacją.

Katalog inicjatyw realizowanych przez samorządy w ramach działań własnych jest także szeroki, wśród nich można wymienić m.in.:

- międzynarodową współpracę w obszarze kultury;
- prowadzenie zadań i projektów wsparcia zjawisk w kulturze, twórczości i potencjałów kulturowych oraz promocję sektora kultury i dziedzictwa narodowego;
- koordynowanie i organizowanie wymiany kulturalnej w ramach współpracy z regionami krajowymi i zagranicznymi;
- wspieranie zadań prowadzonych przez instytucje i organizacje sektora kultury oraz podmioty działające na rzecz ochrony zabytków;
- organizację różnorodnych wydarzeń, konkursów (w tym konkursów o dotacje oraz o nagrody) i projektów.

Część zadań w obszarze kultury jest w Polsce finansowana przez samorządy także w ramach budżetów obywatelskich, funduszy sołectkich czy funduszy dzielnic. Nie są to na razie środki, które pod względem udziału w łącznych wydatkach samorządowych na kulturę stanowiłyby znaczącą wielkość, ale są to wydatki, na które mieszkańcy mają bezpośredni wpływ¹⁸. Budżet obywatelski po raz pierwszy wprowadzono w 2011 r. w Sopocie, obecnie wprowadzany jest w wielu miastach, zazwyczaj na poziomie budżetu gminy – m.in. w Bydgoszczy (od 2012 r.), Łodzi (od 2013 r.), Radomiu (od 2014 r.), Krakowie (od 2016 r.). Jest to sposób na

¹⁶ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, Dz. U. z 2017 r. poz. 1579, 2018, z 2018 r. poz. 1560, 1603.

¹⁷ Tryb najczęściej stosowany dla zakupu usług w dziedzinie kultury przy wartości zamówienia poniżej 30.000 Euro (zob. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych. Dz.U. 2004 nr 19 poz. 177. art. 4d 1 ust. 2 oraz art. 4. 8).

¹⁸ Według raportu GUS „Gospodarka finansowa samorządu terytorialnego, Warszawa 2017” wartość wydatków wykonanych w ramach funduszu sołectkiego stanowiła 0,2% ogółu wydatków JST.

podejmowanie decyzji o kierunkach wydawania środków z budżetu gminy przez samych mieszkańców (w formie najpierw zgłaszania własnych projektów, a następnie głosowania na te projekty).

Fundusz sołecki obejmuje środki wyodrębnione z budżetu gminy, a podstawą prawną dla jego funkcjonowania jest ustawa o funduszu sołeckim¹⁹. Wyodrębnienie funduszu nie jest obligatoryjne, a zatem nie wszystkie gminy dysponują taką możliwością. Ideą funduszu jest zagwarantowanie środków na realizację przedsięwzięć służących poprawie życia mieszkańców, dlatego o tym, na co zostaną przeznaczone środki w konkretnym sołectwie decydują mieszkańcy głosując w trakcie zebrania wiejskiego. Przedsięwzięcia związane z kulturą są jednymi z wielu obszarów, w ramach których mieszkańcy mogą decydować o alokacji środków. Według raportu GUS²⁰ liczba gmin i miast na prawach powiatu, w których stworzono fundusz rosła z 46% w 2012 r. do 59% w 2016 r. Zachętą do ich tworzenia jest możliwość otrzymania zwrotu części poniesionych wydatków z budżetu państwa. Zgodnie z zapisami ustawy o funduszu sołeckim, w budżecie państwa zagwarantowane są środki na ten cel. Zwrot może dotyczyć 20%, 30% lub 40%, zależnie od zamożności gminy, która zdecydowała się wyodrębnić fundusz sołecki.

Usługi publiczne w obszarze kultury finansowane przez gminę

Zakres działania gminy ustala ustawa o samorządzie gminnym²¹, która w art. 6 precyzuje, że wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym (o ile nie są zastrzeżone innymi ustawami) należą do obowiązków gminy. Chodzi tu przede wszystkim o zaspokajanie zbiorowych potrzeb lokalnej wspólnoty, w tym zapewnienie dostępu do usług kulturalnych. Gminy realizują zadania publiczne własne i zlecone przez administrację rządową. W tym celu mogą współpracować z innymi jednostkami samorządu terytorialnego i udzielać sobie wzajemnie pomocy, w tym pomocy finansowej.

Finansowanie kultury w przykładowej gminie

Wybrana przykładowa gmina to gmina o charakterze rolniczym, zmieniająca się szybko w typ gminy podmiejskiej. Świadczy ona usługi publiczne w zakresie kultury na rzecz swoich mieszkańców wydając na ten cel nieco ponad 4% budżetu gminy (2017 r.). Przede wszystkim utrzymuje gminną bibliotekę publiczną oraz centrum kultury (pełniące również funkcje promocji gminy) oraz ich filie w miejscowościach należących do gminy. Biblioteka poza działalnością związaną z gromadzeniem i wypożyczeniem książek, audiobooków, filmów prowadzi także klub dyskusyjny, organizuje spotkania autorskie, zajęcia dla dzieci oraz inne wydarzenia propagujące czytelnictwo. W centrum kultury prowadzone są natomiast zajęcia artystyczne, taneczne, muzyczne i ruchowe, organizowane są koncerty, działa także kino. Gmina wspiera również działalność organizacji pozarządowych poprzez ogłaszanie otwartych konkursów na realizację projektów kulturalnych na rzecz mieszkańców gminy. Jednym z kluczowych projektów jest projekt edukacji muzycznej dzieci i młodzieży, w którym obecnie bierze udział 100 młodych ludzi, polegający na nauczaniu gry na instrumentach. Projekt jest odpowiedzią na zapotrzebowanie w gminie na szkołę muzyczną, której do tej pory nie udało się powołać. W trybie konkursowym zdecydowano również o przekazaniu do prowadzenia przez jedno z lokalnych stowarzyszeń filii centrum kultury. Gmina użyczyła od miejscowej ochotniczej straży pożarnej część remizy strażackiej, wyremontowała ją i oddała do używania zwycięskiej organizacji pozarządowej, która samodzielnie organizuje zajęcia i dba o bieżące utrzymanie budynku. Działania w obszarze kultury są

¹⁹ Ustawa z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołeckim, Dz.U. 2014 poz. 301

²⁰ Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego, GUS, Warszawa 2017

²¹ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz.U. 1990 Nr 16 poz. 95.

finansowane najczęściej poprzez dotację z budżetu gminy. Większość kosztów pokrywanych było z działu 921 *Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego* klasyfikacji budżetowej. Niektóre z nich finansowanie znalazły także w dziale 750 *Administracja publiczna* (w rozdziale dotyczącym promocji – przede wszystkim działania o charakterze wydawniczym). Głównym beneficjentem dotacji gminnych jest centrum kultury i promocji (53%), biblioteka publiczna (30%) oraz organizacje pozarządowe (11%). Instytucje te i organizacje starają się pozyskać także środki zewnętrzne przeznaczone na działalność kulturalną od uczestników wydarzeń (wpłaty własne, bilety) oraz z wynajmu posiadanych pomieszczeń.

Gminy w szczególności zajmują się powoływaniem i prowadzeniem bibliotek publicznych i innych instytucji kultury oraz działaniami na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami na swoim terenie. Gmina może także zapewnić wspólną obsługę m.in. administracyjną, organizacyjną i finansową jednostkom organizacyjnym gminy zaliczanym do sektora finansów publicznych czy gminnym instytucjom kultury. Mogą one także zawierać umowy z innymi podmiotami, w tym organizacjami pozarządowymi, zlecając im w ten sposób prowadzenie określonej działalności kulturalnej. W przypadku opieki nad zabytkami należy przypomnieć, że gminy mają obowiązek prowadzenia ewidencji zabytków znajdujących się na jej terenie, ale gmina może także podjąć próbę ich ochrony poprzez utworzenie (po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków) parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej (art. 16. ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami).

Szczególnym przypadkiem jednostki samorządu terytorialnego jest gmina miejska na prawach powiatu. Jako gmina realizuje ona zadania zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, a jako miasto na prawach powiatu wykonuje zadania ponadgminne określone w ustawie o samorządzie powiatowym.

Finansowanie kultury w przykładowym mieście na prawach powiatu

Zadania z zakresu kultury są wpisane w strategię rozwoju przykładowego miasta na prawach powiatu, jako jeden z jej istotnych elementów. Wydatki na kulturę w budżecie miasta wzrosły w ostatnich latach osiągając około 4,5%. Przeprowadzone zostały liczne inwestycje w infrastrukturę kulturalną oraz nowe technologie. Realizowane przez miasto zadania z obszaru kultury były pod względem formalnym (sposób finansowania) zbliżone do zadań wcześniej opisanego gminy. Można wyróżnić następujące rodzaje zaangażowania finansowego miasta w zakresie kultury:

- finansowanie działalności miejskich instytucji kultury oraz placówek oświatowo-wychowawczych – młodzieżowe domy kultury (dotacje podmiotowe i celowe, zapewnienie środków na inwestycje z przeznaczeniem na rozwój infrastruktury i wyposażenie) oraz narodowych instytucji kultury (dotacje celowe),
- zakup usług dotyczących realizacji szeroko pojmowanych wydarzeń kulturalnych, artystycznych, edukacyjnych, integrujących lokalną społeczność i wspierających rozwój lokalnych twórców i artystów (od innych samorządowych instytucji kultury, od podmiotów gospodarczych w trybie ustawy o zamówieniach publicznych),
- wsparcie organizacji pozarządowych (dotacje przyznawane w trybie konkursu ofert na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego

- i o wolontariacie na organizację wydarzeń kulturalnych, artystycznych, edukacyjnych i interdyscyplinarnych),
- opieka nad zabytkami (dotacje na renowację zabytków ruchomych i nieruchomych),
 - indywidualne stypendia twórcze, w efekcie których powstają dobra kultury i sztuki,
 - programy wsparcia np. dla osób prowadzących galerie sztuki (powiązane z wymogiem promowania i organizacji wydarzeń przez bezpośrednich beneficjentów), kawiarnie literackie i księgarnie, w których obok sprzedaży książek prowadzona jest działalność w zakresie promocji książki, czytelnictwa itp.

Finansowanie zadań z zakresu kultury w największym zakresie bazuje na środkach z działu 921 *Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego* klasyfikacji budżetowej, z którego głównie utrzymuje się i finansuje działalność instytucji kultury. Młodzieżowe domy kultury (jako placówki oświatowo-wychowawcze) oraz wybrane placówki niepubliczne tego typu utrzymywane są ze środków w dziale 854 *Edukacyjna opieka wychowawcza*. Z działu 750 *Administracja publiczna* finansowana jest działalność informacyjna i kulturalna prowadzona za granicą, ukierunkowana na m.in. na prezentację i promocję najciekawszych zjawisk kultury polskiej w miastach partnerskich oraz realizację takich wydarzeń jak święta i rocznice narodowe (np. organizacja tzw. „Lekcji śpiewania” – plenerowego wspólnego śpiewania przez mieszkańców np. pieśni patriotycznych lub kolęd). Działania dotyczące kultury są prowadzone także za pośrednictwem rad dzielnic miasta. Wymienione działania realizowane są przez różne komórki urzędu miasta, przede wszystkim jednak przez wydział ds. kultury.

Za pomocą opisanych środków miasto oferuje usługi w zakresie sztuk wizualnych i audiowizualnych, performatywnych, czytelnictwa i literatury, dziedzictwa kulturowego, promocji uczestnictwa w kulturze, edukacji kulturalnej oraz badań w obszarze kultury. Wspiera przemysł kultury i kreatywne, w tym twórców indywidualnych.

Usługi publiczne w obszarze kultury finansowane przez samorząd powiatowy

Powiat obejmuje całe obszary graniczących ze sobą gmin albo cały obszar miasta na prawach powiatu. Specyficzną jednostką samorządu terytorialnego jest miasto na prawach powiatu, która jednak jest traktowana jako gmina wykonująca zadania powiatu na zasadach określonych w ustawie o samorządzie powiatowym.

Powiat pełni funkcję uzupełniającą i wyrównawczą w stosunku do gmin w zakresie realizowanych zadań publicznych określonych w ustawie o samorządzie powiatowym i realizuje je w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Zgodnie z art. 4.1. ustawy²² wykonuje on określone ustawami różnorodne zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, w tym te w obszarze kultury oraz ochrony i opieki nad zabytkami. Działania w tym zakresie mają najczęściej charakter dotacji, konkursów lub patronatów. W celu realizacji zadań powiaty mogą tworzyć jednostki organizacyjne i zawierać umowy z innymi podmiotami. Stąd też powiat może być organizatorem dla powiatowych instytucji kultury, co jest związane z koniecznością ich utrzymywania również w zakresie finansowym.

²² Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, Dz. U. z 2018 r. poz. 995, 1000.

Finansowanie kultury w przykładowym powiecie

Jednym z zadań realizowanych przez przykładowy powiat jest promocja kultury i dziedzictwa kulturowego powiatu. Za realizację działań w zakresie kultury odpowiada wydział zajmujący się promocją, kulturą oraz sportem, a do jego zadań związanych z kulturą należy promocja potencjału kulturalnego i turystycznego powiatu, organizowanie działalności kulturalnej, ustalanie założeń programowo-artystycznych imprez kulturalnych o zasięgu powiatowym oraz podejmowanie działań zapewniających rozwój twórczości artystycznej. W tym celu powiat wspiera swoje instytucje kultury (muzeum okręgowe, powiatową bibliotekę publiczną, powiatowy dom kultury oraz biuro wystaw artystycznych) poprzez dotacje podmiotowe oraz celowe. Dodatkowo dotacje celowe przyznawane są w ramach konkursu ofert na realizację zadań publicznych w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, w którym wsparcie mogą uzyskać także organizacje pozarządowe. Powiat przyznaje także coroczne nagrody w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury, nagradzając w ten sposób działania kreatywne i innowacyjne, szczególnie te o charakterze ponadlokalnym. Nagrody mają charakter pieniężny i mogą być przyznane do wysokości trzykrotnego minimalnego wynagrodzenia w danym roku.

Usługi publiczne w obszarze kultury finansowane przez samorząd województwa.

Samorząd województwa jest regionalną wspólnotą samorządową posiadającą osobowość prawną, którą tworzą mieszkańcy województwa. Podstawowe kompetencje i zakres działań samorządu województwa reguluje ustawa o samorządzie województwa²³.

Finansowanie kultury przez przykładowy samorząd wojewódzki

Podstawowymi zadaniami urzędu marszałkowskiego w zakresie kultury jest wspieranie jej rozwoju oraz sprawowanie opieki nad dziedzictwem kulturowym i jego racjonalne wykorzystywanie. W skrócie, usługi kulturalne realizowane przez województwo można podzielić na następujące rodzaje: muzealne, teatralne, muzyczne, biblioteczne, ośrodków i centrów kultury oraz związane z ochroną dziedzictwa kulturowego (materialnego i niematerialnego). Działania z obszaru kultury finansowane są przez samorząd wojewódzki jako: zadania własne, dotacje podmiotowe udzielane regionalnym instytucjom kultury, pomoc finansowa dla innych jednostek samorządu terytorialnego, dotacje dla organizacji pozarządowych i właścicieli zabytków wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków, konkursy (z nagrodami, dotyczącymi obszaru kultury).

Zadania te w większości realizuje specjalnie powołany do tego departament urzędu oraz instytucje kultury, dla których organizatorem jest urząd marszałkowski. Do zadań departamentu właściwego dla obszaru kultury i dziedzictwa narodowego należy m.in. realizowanie programu mecenatu województwa w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym wspieranie zadań prowadzonych przez instytucje i organizacje sektora kultury oraz podmioty działające na rzecz ochrony zabytków, a także prowadzenie zadań i projektów wsparcia zjawisk w kulturze, twórczości i potencjałów kulturowych oraz promocji sektora kultury i dziedzictwa narodowego. Departament prowadzi także działania własne. Dotyczą one przede wszystkim ochrony krajobrazu kulturowego i opieki nad regionalnym dziedzictwem kulturowym, wsparcia organizacji pozarządowych oraz wspierania zjawisk w kulturze (m.in. procedowane oferty składane w trybie tzw. małych grantów, organizacja spotkań, konferencji

²³ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, Dz. U. z 2018 r. poz. 913, 1000.

i zjazdów). Dodatkowo urząd marszałkowski wspiera przedsięwzięcia inwestycyjne realizowane przez regionalne instytucje kultury, ujęte w planie inwestycyjnym (współfinansowanie zadań, które otrzymały środki z funduszy Unii Europejskiej: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko i Regionalnego Programu Operacyjnego oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego). Wydatki na zadania z obszaru kultury (dział 921 klasyfikacji budżetowej) stanowią niecałe 10% budżetu urzędu na dany rok i planowane są w ujęciu zadaniowym. Plan budżetu zadaniowego jest opracowywany na podstawie i w spójności ze strategią rozwoju województwa.

Należy zauważyć, że działania o charakterze kulturalnym realizowane są także i rozliczane przez inne – poza departamentem ds. kultury i dziedzictwa narodowego – komórki urzędu marszałkowskiego: np. departament zajmujący się turystyką i sportem, departament zajmujący się kwestiami promocji i marki a także departament zajmujący się kwestiami edukacji i kształcenia ustawicznego. Zadania związane z kulturą realizuje także departament zajmujący się sprawami wsi i rolnictwa – np. poprzez przyznawanie małych grantów dla wiejskich organizacji pozarządowych realizujących działania w rodzaju: zakup strojów ludowych i folklorystycznych, wsparcie działalności kół gospodyń wiejskich oraz imprez odwołujących się i pielęgnujących tradycje miejsca i historię lokalną.

Do zakresu tych działań należy wykonywanie zadań publicznych o charakterze wojewódzkim (niezastrzeżonych ustawami na rzecz organów administracji rządowej), które realizuje w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Zakres tych działań nie narusza autonomiczności i kompetencji powiatu oraz gminy. Wśród zadań samorządu województwa można wyszczególnić zadania w zakresie kultury takie jak tworzenie, organizowanie, administrowanie i nadzorowanie regionalnych jednostek organizacyjnych (m.in. bibliotek, muzeów, teatrów, filharmonii, centrów kultury i sztuki) oraz prowadzenie ich rejestru, ochrona zabytków i opieka nad zabytkami oraz dotowanie instytucji kultury, wspieranie innych jednostek samorządu terytorialnego czy organizacji pozarządowych. W celu realizacji tych zadań województwo współpracuje z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, samorządem gospodarczym i zawodowym, administracją rządową, kościołami i innymi związkami wyznaniowymi, z organizacjami pozarządowymi, szkołami wyższymi i jednostkami naukowo-badawczymi. Samorząd województwa może zawierać także umowy z innymi podmiotami, tworzyć stowarzyszenia i sam w nich uczestniczyć. Ustawa zobowiązuje samorząd do tworzenia strategii rozwoju, która ma realizować m.in. cele związane z szeroko pojętą kulturą, m.in. pielęgnowanie dziedzictwa narodowego, kształtowanie świadomości kulturowej i tożsamości lokalnej mieszkańców województwa oraz zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu przyszłych pokoleń (art. 11 ustawy). Kultura jest tym samym wpisana w politykę rozwoju województwa, szczególnie jeśli chodzi o wspieranie rozwoju samej kultury, opiekę nad dziedzictwem kulturowym i jego racjonalnym wykorzystywaniem zgodnie z art. 14.1 ustawy²⁴.

²⁴ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, Dz. U. z 2018 r. poz. 913, 1000.

Rozdział 2

Chapter 2

Wyniki badania o usługach publicznych finansowanych przez JST w obszarze kultury

Results of the survey on public services financed by LGU in the field of culture

W ramach projektu dokonano szczegółowej diagnozy stosowanych form i sposobów finansowania kultury opierając się na analizie istniejącego prawodawstwa oraz literatury przedmiotu. Prace te pozwoliły na opracowanie wzoru formularza K-JST kierowanego do jednostek samorządu terytorialnego. Z uwagi na potrzebę zapewnienia ciągłości pomiędzy pierwszym projektem na temat usług publicznych, a prowadzonym badaniem, w opracowanym na potrzeby nowego badania formularzu K-JST zastosowano wypracowany we wcześniejszym projekcie katalog usług kulturalnych. Ważną kwestią w ramach projektu była jednak weryfikacja jego przydatności do prowadzonego badania wśród samorządów. Prace te wykonano we współpracy z przedstawicielami samorządów. W toku dyskusji nie zgłoszono propozycji dodania nowych usług kulturalnych. Równocześnie podkreślano, że samorządy nie zbierają danych w takim układzie jaki jest wymagany w ramach katalogu, co powodować może problemy z przyporządkowaniem danych na temat realizowanych usług do konkretnych pozycji katalogu. Niemożliwe okazało się także uzyskanie od jednostek samorządu terytorialnego danych na temat liczby imprez czy ich uczestników, co było istotnym elementem pierwszego projektu. Samorządy realizując działania własne czy podejmując współpracę z organizacjami non-profit nie przygotowują dla celów statystycznych takich podsumowań. Dysponują wyłącznie zestawieniami umów, które są konstruowane na wewnętrzne potrzeby. Finalnie konsultacje zatem doprowadziły do konkluzji, że od samorządów można oczekiwać wyłącznie danych na temat liczby projektów, jakie realizują lub liczby dotacji, jakich udzielają, a także wydatków, jakie im towarzyszą. Ustalono także, że jeżeli znany będzie z wyprzedzeniem zakres i układ danych potrzebnych do sporządzenia regularnego sprawozdania, to samorządy mogą dostosować sposób ewidencjonowania wymaganych danych.

W ramach wstępnego testu narzędzia badawczego przedstawiciele strony samorządowej wypełnili formularz K-JST danymi, a także przygotowali opisy źródeł i sposobów finansowania kultury, jakie są stosowane na terenie ich jednostki administracyjnej. Wszelkie przekazane na tym etapie uwagi do narzędzia badawczego zostały naniesione na ostateczną postać formularza.

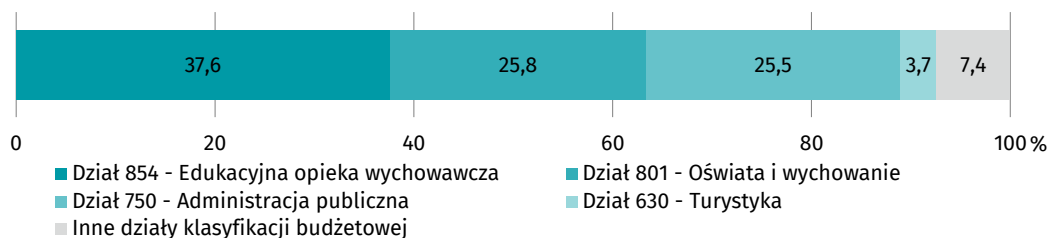
Zastosowany w badaniu formularz K-JST składał się z trzech bloków tematycznych. Pierwszy odpowiadał na pytanie z jakich działów klasyfikacji budżetowej, poza działem 921 *Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego*, jest finansowana kultura. Zadaniem drugiego było zebranie informacji na temat tego, jakie formy finansowania kultury są stosowane przez jednostki samorządu terytorialnego, a trzeciego – jakie konkretne działania (opisane poprzez katalog usług kulturalnych) są podejmowane. Formularz K-JST zawierał także szczegółowe objaśnienia.

Prośba do udziału w badaniu została skierowana do 2808 JST wszystkich szczebli samorządu terytorialnego. Zebrano 1848 wypełnionych ankiet, które następnie poddano kontroli, obejmującej powiązania logiczno-rachunkowe między poszczególnymi danymi. Porównano

również wydatki w dziale 921 z wydatkami wykazanymi przez samorządy w sprawozdaniu Rb-28S *Sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetowych jednostki samorządu terytorialnego* w ramach tego samego działu. Kontrola ta pozwoliła na dokonanie analizy wyłącznie dla danych poprawnych tj. zgodnych co do wartości wydatków na kulturę z danymi o tych samych wydatkach, jakie są przekazywane przez JST do Ministerstwa Finansów. Finalnie analizę prowadzono na danych zebranych od 987 jednostek (por. s. 42).

Wykres 1. Struktura wydatków JST w obszarze kultury ujętych w pozostałych działach klasyfikacji budżetowej (poza działem 921 – *Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego*) w 2017 r.

Chart 1. Structure of expenditure in the field of culture in other sections of the budget classification (outside of Section 921 - Culture and protection of national heritage) in 2017

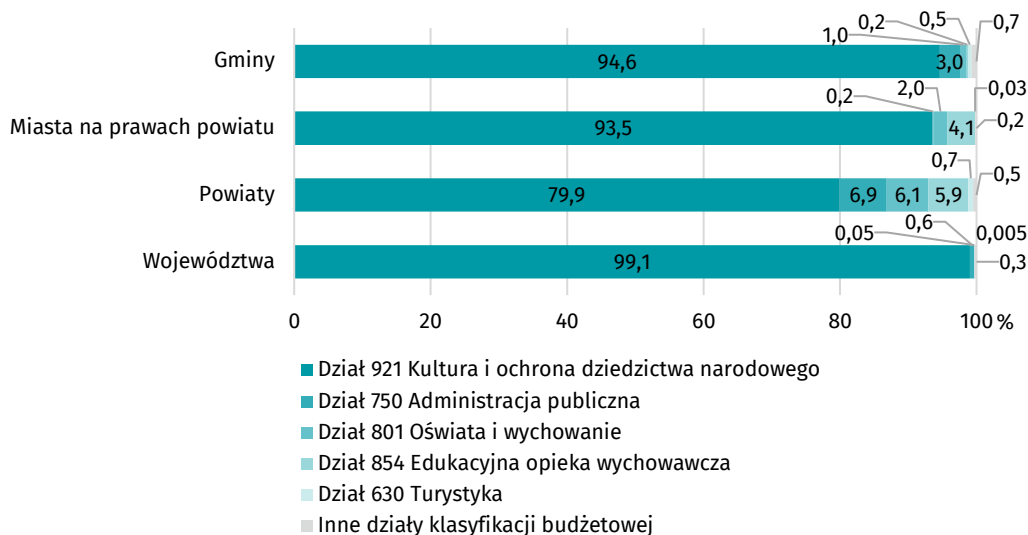

Źródło: opracowanie własne

Z zebranych danych wynika, że samorządy wykazują wydatki na kulturę głównie w dziale 921 *Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego*, jednak w wielu przypadkach zadania z obszaru kultury są włączone w działania związane z innymi działami – turystyką, oświatą i wychowaniem albo administracją publiczną. Odsetek działań o charakterze kulturalnym w pozostałych działach wyniósł 5,6%. Spośród innych działów klasyfikacji najwięcej co do wartości zadań o charakterze kulturalnym jest ujmowanych w dziale 854 *Edukacyjna opieka wychowawcza* (37,6%), a następnie 801 *Oświata i wychowanie* (25,8%) i 750 *Administracja publiczna* (25,5%). W dziale 750 *Administracja publiczna* JST wydawały głównie środki w rozdziałach: 75075 *Promocja jednostek samorządu terytorialnego* (76,4%) oraz 75095 *Pozostała działalność* (17,2%) w dziale 801 *Oświata i wychowanie* – w rozdziałach: 80132 *Szkoły artystyczne* (86,4%) oraz 80195 *Pozostała działalność* (3,9%), a w dziale 854 *Edukacyjna opieka wychowawcza* – w rozdziałach: 85407 *Placówki wychowania pozaszkolnego* (91,5%), 85420 *Młodzieżowe ośrodki wychowawcze* (4,6%) i 85401 *Świetlice szkolne* (2,7%). Samorządy mogły także wskazać dodatkowe działy, w których ujmowane były wydatki o charakterze kulturalnym w 2017 r. Były to m.in.: 926 *Kultura fizyczna i sport*, 851 *Ochrona zdrowia* (głównie przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii), 010 *Rolnictwo i łowiectwo* (fundusze sołeckie), 710 *Działalność usługowa* (cmentarze), 754 *Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa* (ochotnicze straże pożarne) oraz 900 *Gospodarka komunalna i ochrona środowiska*.

Wykres 2. Struktura wydatków JST w obszarze kultury w działach klasyfikacji budżetowej według szczebli JST w 2017 r.

Chart 2. Structure of LGU expenditures in the field of culture in sections of the budget classification by local government units in 2017

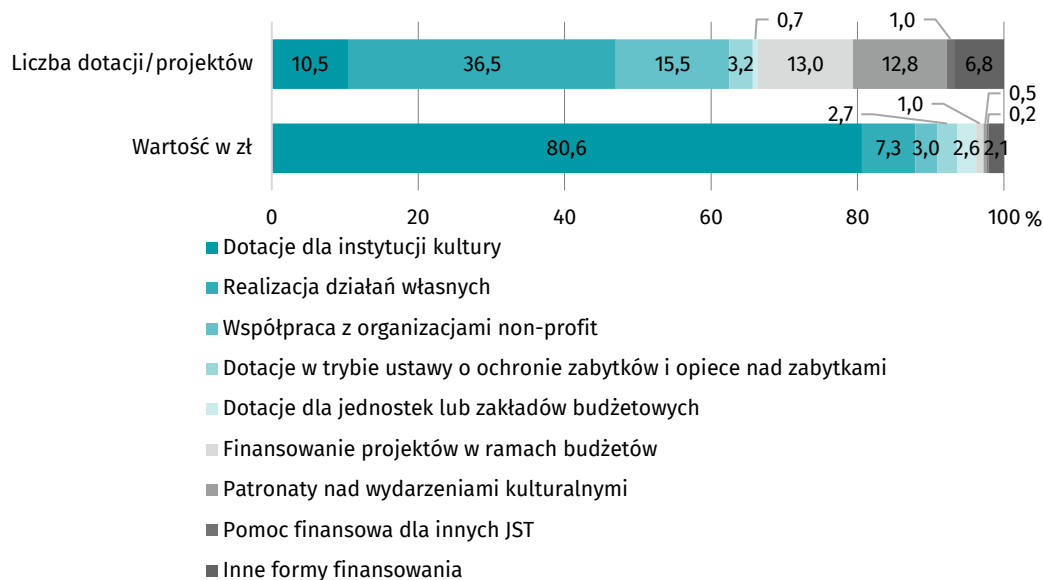

Źródło: opracowanie własne

Celem badania była również identyfikacja wszystkich form finansowania kultury, zarówno pod względem wartości wydatków, jak i liczby dotacji/projektów. Możliwe formy finansowania kultury zostały zdiagnozowane w ramach rozmów z przedstawicielami samorządów, jednak na formularzu K-JST znalazło się dodatkowe pole na wpisanie innych odpowiedzi.

Analiza wydatków na kulturę pokazała, że jednostki samorządu terytorialnego w 80,6% przeznaczały środki na dotacje dla samorządowych i państwowych instytucji kultury. Działania własne stanowiły 7,3% łącznego budżetu, projekty realizowane we współpracy z organizacjami non-profit 3,0%, udzielanie dotacji jednostkom lub zakładom budżetowym 2,6%, a udzielanie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub budowlane przy zabytkach 2,7%. Jedynie 0,8% łącznego budżetu było wydawane w ramach funduszu sołectkiego/funduszu dzielnic/budżetu partycypacyjnego. Pod względem liczby realizowanych dotacji/projektów zdecydowanie dominowały projekty własne JST (36,5%), projekty realizowane we współpracy z organizacjami non-profit (15,5%) oraz te z wyodrębnionych funduszy (13,0%), a także patronaty nad wydarzeniami kulturalnymi (12,8%).

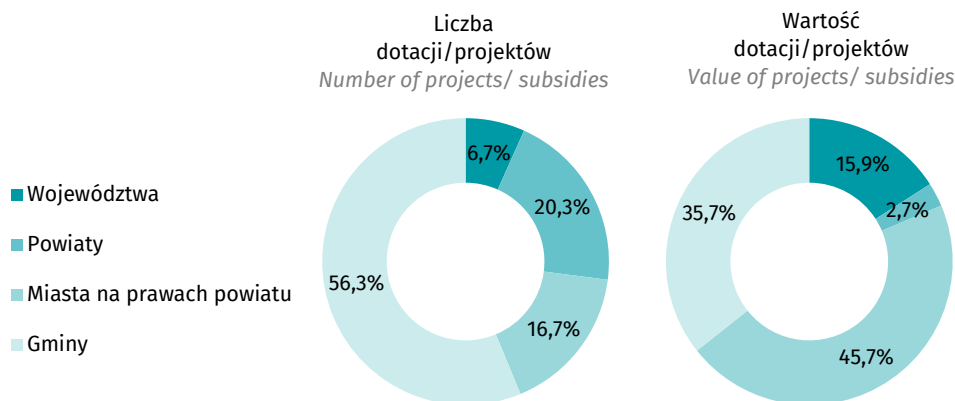
Wykres 3. Struktura finansowania obszaru kultury przez JST w 2017 r.
Chart 3. Structure of financing the field of culture by local government units in 2017

Źródło: opracowanie własne

Najwięcej dotacji/projektów w 2017 r. zrealizowały gminy (56,3%), natomiast pod względem wartości dotacji/projektów – dominowały miasta na prawach powiatu (45,7%).

Wykres 4. Struktura wydatków JST w obszarze kultury według szczebli JST w 2017 r.
Chart 4. Expenditure structure of LGU in the field of culture by local government units in 2017

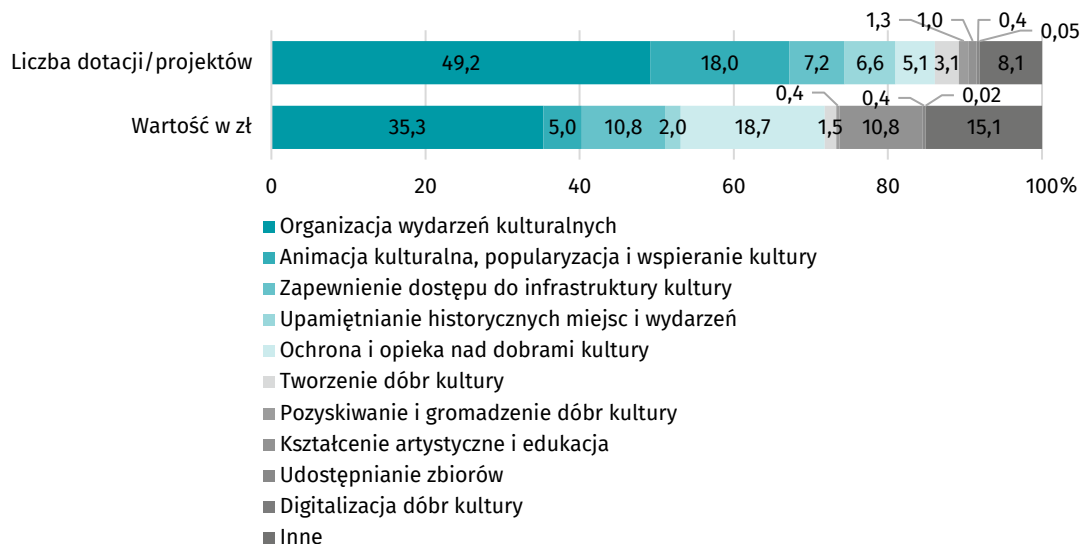
Źródło: opracowanie własne

Trzecia część formularza K-JST była najbardziej rozbudowana, gdyż jej zdaniem było zebranie szczegółowych informacji na temat konkretnych zadań realizowanych przez samorządy. W tym celu wykorzystano opracowany w ramach wcześniejszego projektu katalog usług kulturalnych.

Biorąc pod uwagę różnorodność usług publicznych realizowanych i finansowanych przez samorządy największą część (mierzoną wielkością wydanych środków finansowych) stanowiła organizacja wydarzeń kulturalnych (35,3% wszystkich dotacji na działania

kulturalne JST poza dotacjami dla instytucji kultury). W dalszej kolejności znalazła się ochrona i opieka nad dobrami kultury (18,7%) oraz kształcenie artystyczne i edukacja, a także zapewnienie dostępu do infrastruktury kultury (po 10,8%). Obszarami, na które wydawano relatywnie mniej środków finansowych były: animacja kulturalna (5,0%), upamiętnianie historycznych miejsc i wydarzeń (2,0%) oraz tworzenie dóbr kultury (1,5%).

Wykres 5. Struktura działań kulturalnych JST poza dotacjami dla instytucji kultury w 2017 r.
Chart 5. Structure of cultural activities of LGU not taking into account subsidies for cultural institutions in 2017

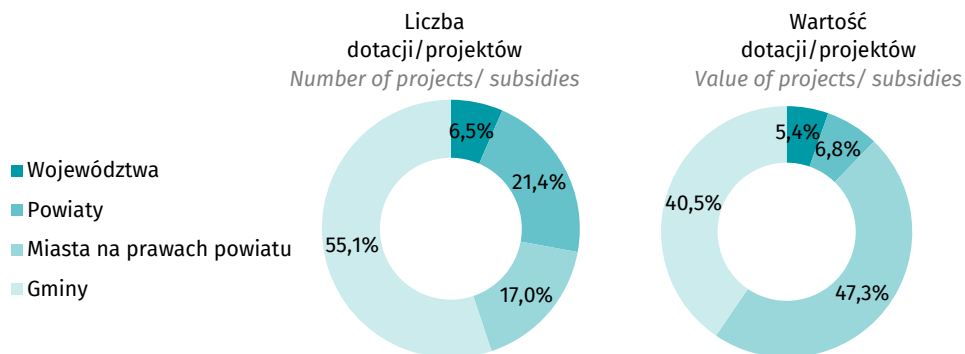

Źródło: opracowanie własne

Natomiast biorąc pod uwagę liczbę dotacji/projektów, najwięcej było związanych z organizacją wydarzeń kulturalnych (49,2% wszystkich) oraz animacją kulturalną (18,0%). W ramach zapewnienia dostępu do infrastruktury kultury zrealizowano 7,2% projektów, a upamiętniania historycznych miejsc i wydarzeń 6,6%. Najmniej dotacji/projektów i najmniej środków wiązało się z usługami digitalizacji dóbr kultury oraz udostępniania zbiorów.

Wykres 6. Struktura działań kulturalnych JST, poza dotacjami dla instytucji kultury według szczebli JST w 2017 r.

Chart 6. Structure of cultural activities of LGU not taking into account subsidies for cultural institutions by LGU levels in 2017

Źródło: opracowanie własne

W 2017 r. najwięcej działań kulturalnych prowadzonych było na szczeblu gminnym (55,1%). Jednak pod względem wartości dotacji/projektów dominowały miasta na prawach powiatu (47,3%).

Z uwagi na fakt, że tego typu badanie było prowadzone po raz pierwszy, istotne dla zespołu badawczego było sprawdzenie poprawności i przystępności narzędzia (w tym określenie możliwości wypełnienia przez sprawozdawców poszczególnych pól formularza K-JST) oraz objaśnień. W trakcie pozyskiwania danych jednostki sprawozdawcze zgłaszały szereg pytań, wątpliwości i trudności związanych z wypełnieniem formularza K-JST. Najczęściej pojawiające się problemy z prawidłowym wykazaniem danych wiązały się z:

- dużą szczegółowością formularza K-JST (wielu respondentów podkreślało, że nie są przygotowani na przekazywanie tak szczegółowych danych, szczególnie w zakresie Działu 3. *Finansowanie usług publicznych realizowanych przez JST w obszarze kultury*);
- klasyfikacją usług kulturalnych, szczególnie w kategorii wydarzeń kulturalnych (z uwagi na dużą liczbę projektów oraz często interdyscyplinarny charakter przedsięwzięć, konieczność przyporządkowania danych do poszczególnych rodzajów wydarzeń była dla części sprawozdawców kłopotliwa);
- brakiem możliwości przyporządkowania wydatków w zakresie dotacji dla stowarzyszeń (udzielanych w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie) według katalogu usług kulturalnych, ze względu na często interdyscyplinarny charakter działalności stowarzyszeń;
- błędnym przekazywaniem formularza K-JST do wypełnienia przez samorząd do podległych instytucji kultury (ośrodków kultury, bibliotek itd.), dodatkowo skutkującym także błędnymi danymi na temat poniesionych wydatków;
- koniecznością przygotowania przez JST danych dotyczących wydatków w innym układzie niż dotąd stosowanym w ramach sprawozdawczości budżetowej, co okazywało się czasochłonne i wymagające przeliczeń;
- koniecznością konsultacji z innymi departamentami/wydziałami danego urzędu w celu wyodrębnienia danych w zakresie usług kulturalnych z innych, niż dział 921, działów klasyfikacji budżetowej – w wielu przypadkach zadania z obszaru kultury są włączone i finansowane w działania związane z turystyką (dział 630), oświatą i wychowaniem (dział 801), administracją publiczną (dział 750), czy też innym działem klasyfikacji;
- brakiem niektórych rodzajów usług w katalogu (np. usługi związanej z pozostałą opieką nad zabytkami i dobrami kultury współczesnej, działalności dotyczącej miejsc pamięci narodowej oraz ochrony pamięci walk i męczeństwa, opieki nad grobowcami, usługi dotyczącej przyznawania stypendiów oraz nagród w dziedzinie kultury). Były to pojedyncze uwagi.

Zespół badawczy analizował na bieżąco sygnały i uwagi ze strony jednostek sprawozdawczych oraz udzielał wszelkiej pomocy i wyjaśnień respondentom. W wyniku rozmów ze sprawozdawcami zostały sformułowane sugestie dotyczące zmodyfikowania formularza K-JST:

- konieczne wydaje się dodanie informacji, że dane dotyczące działu 921 muszą być zgodne z danymi przekazywanymi przez samorządy do Ministerstwa Finansów lub też rozważenie spersonalizowania badania danymi ze sprawozdania Rb-28S na temat wydatków, co pozwoliłoby jednostkom skontrolować wykazywane dane;

- warte rozważenia jest wprowadzenie innego rozwiązania graficznego dotyczącego Działu 2. *Mechanizmy finansowania obszaru kultury przez JST*, pozwalającego na powiązanie danych już w tym dziale z katalogiem usług (Działem 3. *Finansowanie usług publicznych realizowanych przez JST w obszarze kultury*) lub modyfikacja Działu 3. *Finansowanie usług publicznych realizowanych przez JST w obszarze kultury* w kierunku uogólnienia danych;
- konieczne jest wyraźniejsze zaznaczenie w objaśnieniach, że wartości należy podawać w pełnych złotych (bez groszy);
- w niektórych przypadkach warte rozważenia jest także dodanie dodatkowych objaśnień oraz modyfikacja niektórych definicji.

Ograniczenia w zakresie możliwości sprawozdawczych samorządów stanowi wyzwanie w kontekście łączenia danych z badania K-JST z pierwszym projektem, w którym dane liczbowe dotyczyły przedsięwzięć i ich uczestników i które można było uzyskać bezpośrednio ze sprawozdawczości GUS oraz dodatkowych źródeł. Powiązanie danych z obu projektów jest możliwe jedynie na poziomie konkretnych usług wymienionych w katalogu, ale z wykorzystaniem odrębnych zmiennych. Praktyczna realizacja tego powiązania nie stanowiła celu tego projektu i wymaga dalszych analiz. Prace nad usługami kulturalnymi powinny zatem być kontynuowane, weryfikowane i rozwijane.

Metodologia badania

Survey's methodology

Informacja o badaniu

Informacje prezentowane w raporcie pochodzą z badania realizowanego na podstawie formularza *K-JST Sprawozdania o usługach publicznych finansowanych przez JST w obszarze kultury* (Załącznik 1), skierowanego do wszystkich JST poszczególnych szczebli samorządowych. Realizacja badania była efektem zidentyfikowanej, w trakcie realizowanego wcześniej projektu *Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności i polityki przestrzennej w obszarze dostępności usług publicznych z zakresu kultury* (współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020), luki informacyjnej dotyczącej finansowania i realizacji usług publicznych w obszarze kultury przez JST w sposób inny niż poprzez dotowanie instytucji kultury.

Informacje metodologiczne

Zakres podmiotowy

Badaniem zostały objęte jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli samorządowych, według stanu w dniu 31 XII 2017 r. Badanie było z założenia badaniem pełnym i objęło 2 808 JST według następujących poziomów:

- wojewódzki – urzędy marszałkowskie (16 jednostek);
- powiatowy – starostwa powiatowe (314 jednostek);
- gminny – urzędy miast, gmin oraz miast i gmin (2478 jednostek, w tym 66 miast na prawach powiatu).

Kartoteka badania została utworzona w oparciu o Bazę Jednostek Statystycznych, według stanu rocznego.

Zakres przedmiotowy

Dane pozyskane w badaniu od jednostek sprawozdawczych objęły:

- środki wydane przez JST na zadania publiczne w obszarze kultury;
- formy w jakich realizowane były zadania publiczne w obszarze kultury;
- finansowanie/dofinansowanie usług publicznych w obszarze kultury.

Zmienne występujące w badaniu

Zmiennymi opisującymi środki wydane przez JST na zadania w obszarze kultury, wyrażonymi wartością w zł, były:

- wydatki ogółem w obszarze kultury;
- wydatki w Dziale 921 *Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego*;
- pozostałe wydatki w obszarze kultury, z wyszczególnieniem:
 - wydatków w Dziale 750 *Administracja publiczna*;
 - wydatków w Dziale 801 *Oświata i wychowanie*;
 - wydatków w Dziale 854 *Edukacyjna opieka wychowawcza*;
 - wydatków w Dziale 630 *Turystyka*;

- wydatków w innym dziale – z opisem słownym działu.

Wydatki w działach 750, 801, 854 i 630 uszczegółowiane były zmiennymi dotyczącymi wybranych rozdziałów klasyfikacji budżetowej, największych pod względem poniesionych wydatków.

Zmiennymi opisującymi formy w jakich realizowane były zadania publiczne w obszarze kultury, wyrażonymi liczbą dotacji/projektów oraz wartością w zł, były:

- dotacje udzielane samorządowym instytucjom kultury w trybie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej;
- dotacje udzielane państwowym instytucjom kultury w trybie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej;
- realizowane działania własne – z pomocą pracowników JST lub zlecane na zewnątrz w trybie ustawy o zamówieniach publicznych;
- finansowanie realizacji projektów w ramach budżetu partycypacyjnego;
- finansowanie realizacji projektów w ramach funduszu sołeckiego;
- finansowanie realizacji projektów w ramach funduszu dzielnic;
- współpraca z organizacjami non-profit w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie poprzez realizację otwartych konkursów ofert;
- współpraca z organizacjami non-profit w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie poprzez udzielanie dotacji na projekty do 10 000 zł zgłaszane jednorazowo przez organizacje pozarządowe (tzw. małe granty);
- współpraca z organizacjami non-profit w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie poprzez udzielanie dotacji na inicjatywy lokalne;
- udzielanie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub budowlane przy zabytkach w trybie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- udzielanie pomocy finansowej dla innych JST w zakresie prac konserwatorskich, restauratorskich lub budowlanych przy zabytkach poza trybem ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- udzielanie pomocy finansowej dla innych JST w pozostałym zakresie;
- udzielanie dotacji jednostkom lub zakładom budżetowym;
- objęcie patronatem przedsięwzięć o charakterze kulturalnym przy jednoczesnym wsparciu finansowym przedsięwzięcia;
- inne formy.

Zmiennymi opisującymi usługi publiczne finansowane/dofinansowane przez JST w obszarze kultury, wyrażonymi liczbą dotacji/projektów oraz wartością w zł, były:

- organizacja wydarzeń kulturalnych, z wyszczególnieniem wydarzeń:
 - muzycznych;
 - teatralnych i tanecznych;
 - filmowych;
 - związanych z czytelnictwem i literaturą;
 - związanych ze sztukami wizualnymi;
 - związanych z folklorem i tradycją;
 - innych wydarzeń kulturalnych;
- animacja kulturalna, popularyzacja i wspieranie kultury, z wyszczególnieniem:
 - działalności klubów/kół/zespołów artystycznych/folklorystycznych;
 - organizacji konkursów;
 - organizacji gier miejskich;
 - organizacji kursów/szkoleń/warsztatów/lekcji;

- organizacji odczytów, spotkań, konferencji, sympozjów;
- zapewnienie dostępu do infrastruktury kultury, z wyszczególnieniem:
 - dostępu do Internetu;
 - dostępu do kultury osobom niepełnosprawnym;
 - dostępu do infrastruktury umożliwiającej rozwój kompetencji artystycznych i kulturalnych;
- kształcenie artystyczne i edukacja kulturalna, z wyszczególnieniem:
 - w szkołach artystycznych;
 - w szkołach nieartystycznych;
- tworzenie dóbr kultury, z wyszczególnieniem:
 - produkcji muzycznej;
 - produkcji filmowej;
 - działalności wydawniczej;
 - produkcji i nadawania programów radiowych i telewizyjnych;
 - prowadzenia stron i portali internetowych o tematyce edukacyjno-informacyjnej w obszarze kultury;
- pozyskiwanie i gromadzenie dóbr kultury, z wyszczególnieniem:
 - pozyskiwania i gromadzenia zasobu archiwalnego;
 - pozyskiwania i gromadzenia dzieł sztuki i muzealiów;
 - pozyskiwania i gromadzenia zbiorów książek, czasopism i innych nieelektronicznych materiałów bibliotecznych;
 - pozyskiwania i gromadzenia zasobów elektronicznych i audiowizualnych;
 - prowadzenia badań archeologicznych;
 - prowadzenia programów badawczych związanych z kulturą;
 - ewidencjonowania zabytków.
- udostępnianie zbiorów, z wyszczególnieniem:
 - udostępniania zbiorów bibliotecznych;
 - udostępniania zasobów archiwalnych;
 - tworzenia repozytoriów i bibliotek cyfrowych;
- ochrona i opieka nad dobrami kultury, z wyszczególnieniem:
 - ochrony i opieki nad zasobami archiwalnymi;
 - ochrony i opieki nad zabytkami, działami sztuki i muzealiami;
 - ochrony i opieki nad zbiorami bibliotecznymi;
- digitalizacja dóbr kultury, z wyszczególnieniem:
 - digitalizacji zasobu archiwalnego;
 - digitalizacji zabytków, dzieł sztuki i muzealiów;
 - digitalizacji zbiorów bibliotecznych;
- upamiętnianie historycznych miejsc i wydarzeń, z wyszczególnieniem:
 - organizacji obchodów rocznicowych, uroczystości upamiętniających ważne wydarzenia, postaci;
 - zagospodarowanie i konserwacja miejsc pamięci narodowej;
- inne usługi.

Zmienne opisujące usługi publiczne finansowane przez JST w obszarze kultury wykazywane były według rodzajów mechanizmów finansowania obszaru kultury, jako:

- działania własne JST;
- dotacje w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- udzielanie pomocy finansowej dla innych JST lub w zakresie prac konserwatorskich, restauratorskich lub budowlanych przy zabytkach w trybie lub poza trybem ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- inne działania.

Badane usługi kulturalne zgrupowane zostały w bloki tematyczne, których układ i zakres wynikał bezpośrednio z katalogu usług kulturalnych, wypracowanego we wcześniej realizowanym projekcie.

Zakres terytorialny i czasowy

Badanie miało charakter ogólnopolski. W badaniu pozyskano dane za 2017 r.

Metody, techniki i narzędzia badawcze

Badanie zostało przeprowadzone przy zastosowaniu metody ilościowej (formularz K-JST), na pełnej próbie JST wszystkich szczebli samorządowych. Ze względu na brak obowiązku sprawozdawczego (udział w badaniu miał charakter dobrowolny), kompletność realizacji badania wyniosła 65,5%.

Raport kompletności badania K-JST

Wyszczególnienie	Liczba jednostek w kartotece	Liczba jednostek, które uczestniczyły w badaniu	Kompletność badania (w %) = $(r.2/r.1)*100$	Jednostki włączone do analizy danych ²⁵	
				ogółem	w % = $(r.4/r.1)*100$
0	1	2	3	4	5
POLSKA	2808	1848	65,5	987	35,1
szczeble samorządowe					
Województwa	16	13	81,3	5	31,3
Powiaty	314	231	73,6	171	54,5
Miasta na prawach powiatu	66	43	65,2	14	21,2
Gminy	2412	1559	64,6	797	33,0
województwa					
Dolnośląskie	196	129	65,8	63	32,1
Kujawsko-pomorskie	164	106	64,6	54	32,9
Lubelskie	234	127	54,3	59	25,2
Lubuskie	95	56	58,9	26	27,4
Łódzkie	199	122	61,3	70	35,2
Małopolskie	202	155	76,7	113	55,9
Mazowieckie	352	223	63,4	122	34,7
Opolskie	83	60	72,3	25	30,1
Podkarpackie	182	128	70,3	65	35,7
Podlaskie	133	98	73,7	70	52,6
Pomorskie	140	94	67,1	50	35,7
Śląskie	185	141	76,2	80	43,2
Świętokrzyskie	116	62	53,4	24	20,7
Warmińsko-mazurskie	136	98	72,1	50	36,8
Wielkopolskie	258	155	60,1	66	25,6
Zachodniopomorskie	133	94	70,7	50	37,6

²⁵ Patrz s. 41.

Badanie realizowano drogą elektroniczną, przy wykorzystaniu poczty elektronicznej oraz systemu informatycznego badania. Poczta elektroniczna była narzędziem służącym do bezpośredniego wysyłania do respondentów formularza K-JST wraz z materiałami informacyjnymi dotyczącymi badania (według kartoteki badania), zwrotnego odbioru wypełnionych sprawozdań oraz kontaktu w sytuacjach wymagających wyjaśnień. W celu wyjaśniania błędów oraz doprecyzowania danych wykorzystano również technikę bezpośredniej rozmowy telefonicznej z respondentem. System informatyczny badania był narzędziem wspomagającym seryjną wysyłkę informacji do respondentów, monitorowanie kompletności badania oraz służył do rejestrowania, przetwarzania i kontroli jakości danych.

Narzędziem badawczym był zaprojektowany przez zespół badawczy formularz K-JST. Ostateczny kształt formularza K-JST został wypracowany przy współudziale przedstawicieli JST na szczeblu wojewódzkim, powiatowym, miasta na prawach powiatu oraz gminnym. Formularz K-JST miał formę interaktywnego PDF-a, umożliwiającego podstawową kontrolę wprowadzanych danych oraz zawierającego wbudowane wyjaśnienia stosowanych w sprawozdaniu pojęć.

Formularz K-JST zbudowany był z trzech działów:

- Dział 1. *Klasyfikacja wydatków JST w obszarze kultury* – dotyczył ewidencjonowanych środków wydanych na zadania publiczne w obszarze kultury, wykazywanych według działów klasyfikacji budżetowej. Dział ten uwzględniał wszystkie wydatki związane z działaniami realizowanymi samodzielnie przez JST, przez instytucje kultury, a także inne podmioty;
- Dział 2. *Mechanizmy finansowania obszaru kultury przez JST* – dotyczył form realizowanych zadań publicznych w obszarze kultury;
- Dział 3. *Finansowanie usług publicznych realizowanych przez JST w obszarze kultury* – dotyczący finansowanych lub dofinansowanych usług w obszarze kultury, wykazywanych według katalogu usług kulturalnych. Dział ten nie obejmował dotacji przekazywanych instytucjom kultury w trybie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.

Działy sprawozdania zostały poprzedzone uwagami metodologicznymi oraz objaśnieniami technicznymi.

Organizacja badania

Do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego został skierowany, poprzez pocztę elektroniczną, list zapraszający do udziału w badaniu informujący o celu i organizacji badania wraz z formularzem K-JST w formie interaktywnego PDF-a.

Zgodnie z przyjętym harmonogramem badania respondenci przesyłali wypełniony formularz K-JST do 24 maja 2018 r.

W trakcie przeprowadzania badania wystane również były do jednostek sprawozdawczych, poprzez pocztę elektroniczną, informacje o zbliżającym się upływie terminu składania sprawozdania wraz z przypomnieniem tego terminu oraz monity przypominające o złożeniu sprawozdania.

Realizacja badania przebiegała zgodnie z poniższym harmonogramem:

- 7–8 maja 2018 r. – wysyłka do jednostek sprawozdawczych drogą elektroniczną informacji o badaniu wraz z formularzem K-JST w formie interaktywnego PDF-a;

- 14–30 maja 2018 r. – rejestrowanie sprawozdań w systemie informatycznym badania;
- 18 maja 2018 r. – informacja o zbliżającym się upływie terminu składania sprawozdania wraz z przypomnieniem tego terminu;
- 25–30 maja 2018 r. – monitorowanie jednostek sprawozdawczych;
- 25 maja 2018 r. – wysyłka monitu z systemu informatycznego badania;
- 30 maja 2018 r. – zakończenie etapu zbierania danych;
- 1 czerwca – 31 lipca 2018 r. – kontrola formalna, logiczna oraz rachunkowa otrzymanych danych.

Pozyskane dane od jednostek sprawozdawczych zasiliły system informatyczny badania, w którym została przeprowadzona analiza i kontrola pozyskanych danych. Wstępna kontrola poprawności i jakości danych została przeprowadzona na etapie wypełniania sprawozdania (automatyczne założenia kontrolne w elektronicznym formularzu K-JST), podczas której sprawdzana była poprawność logiczno-rachunkowa oraz spójność danych.

Podstawowe pojęcia i definicje użyte w badaniu²⁶

Budżet partycypacyjny (obywatelski) – tworzony jest w demokratycznym procesie dyskusji i podejmowania decyzji przez społeczność lokalną lub regionalną, która decyduje w jaki sposób i na co wydawać część budżetu publicznego.

Digitalizacja zabytków, dzieł sztuki i muzealiów – działania polegające na tworzeniu cyfrowych reprezentacji dóbr kultury takich jak dzieła sztuki, muzealia oraz zabytki, zarówno ruchome, jak i nieruchome.

Digitalizacja zasobu archiwalnego – działania polegające na przygotowywaniu zabezpieczających kopii cyfrowych filmów, fotografii, ikonografii, nagrań dźwiękowych i dokumentów tekstowych będących w dyspozycji archiwów państwowych.

Digitalizacja zbiorów bibliotecznych – działania polegające na tworzeniu cyfrowych reprezentacji materiałów zgromadzonych przez biblioteki w formie nieelektronicznej.

Działalność klubów/kół/zespołów artystycznych/folklorystycznych – wsparcie działalności grupy o określonym profilu tematycznym prowadzonej przez osobę mającą kompetencje w danej dziedzinie. Celem działalności tych grup jest stworzenie warunków umożliwiających odkrywanie kreatywności i realizowanie potencjału i zainteresowań odbiorców.

Działalność wydawnicza – polega na publikacji (w różnej formie) materiałów dostarczających odbiorcy szeroki możliwości zapoznania się z aktualnym zasobem i stanem wiedzy z zakresu szeroko pojętej kultury.

²⁶ Podstawowe pojęcia i definicje zostały opracowane na potrzeby badania pt. „Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności i polityki przestrzennej w obszarze dostępności usług publicznych z zakresu kultury” przeprowadzonego w ramach projektu Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2007–2013 oraz programowania i monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2014–2020, w oparciu o: ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 862; Dz. U. z 2014 r. poz. 423; Dz. U. z 2012 r. poz. 406); ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. (Dz.U. 2003 nr 162 poz. 1568).

Działania własne JST – działania realizowane samodzielnie przez JST, przy współudziale podmiotów zewnętrznych lub zlecane na zewnątrz w trybie ustawy o zamówieniach publicznych. Zadania własne mogą mieć charakter obligatoryjny lub fakultatywny. Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym JST o charakterze obowiązkowym.

Ewidencjonowanie zabytków – działania polegające na prowadzeniu ewidencji/rejestru zabytków, zawierającego ich opis ilościowy, jakościowy oraz wartościowy.

Fundusz dzielnic – kwoty przeznaczone na realizację zadań o charakterze dzielnicowym w ramach budżetu partycypacyjnego (obywatelskiego).

Fundusz sołecki – wyodrębniona część budżetu gminy, przeznaczona na realizację działań mających na celu poprawę życia mieszkańców. O tym, na co zostaną przeznaczone środki w konkretnym sołectwie decydują mieszkańcy podczas głosowania w trakcie zebrania wiejskiego. Tworzenie funduszu sołeckiego nie ma charakteru obligatoryjnego.

Kształcenie artystyczne i edukacja kulturalna w szkołach artystycznych – działania mające na celu stworzenie warunków do edukacji sprofilowanej prowadzonej wyłącznie przez szkoły i uczelnie artystyczne – takie jak akademie muzyczne, akademie sztuk pięknych, szkoły muzyczne, teatralne i filmowe oraz uczelnie interdyscyplinarne.

Kształcenie artystyczne i edukacja kulturalna w szkołach nieartystycznych – działania mające na celu stworzenie warunków do edukacji sprofilowanej prowadzonej przez podmioty niemające statusu szkoły artystycznej, ale posiadające w ofercie edukacyjnej zajęcia o profilu artystycznym i kulturalnym.

Ochrona i opieka nad zabytkami, dziełami sztuki i muzealiami – prace polegające na zachowaniu w dobrym stanie i przez jak najdłuższy czas zabytków, dzieł sztuki i muzealiów, poprzez np. działania skupione na badaniach, konserwacji, pracach restauratorskich i budowlanych

Ochrona i opieka nad zasobami archiwalnymi – dotyczy zarówno oceny stanu zachowania dokumentów, jak i działań oczyszczających, zabezpieczających i restauratorskich.

Ochrona i opieka nad zbiorami bibliotecznymi – prace polegające na zachowaniu w dobrym stanie i przez jak najdłuższy czas zbiorów bibliotecznych, prowadzeniu prac badawczych, ewaluacji, a także badań chemicznych i biologicznych w celu optymalizacji warunków przechowywania zbiorów.

Organizacja gier miejskich – wydarzenia o charakterze edukacyjnym/kulturalnym w formie gry wykorzystującej przestrzeń miejską jako istotny element rozrywki. Wydarzenia mają zazwyczaj na celu wyłonienie spośród grona uczestników biorących w nich udział osób, które wykazują najwyższy poziom umiejętności bądź wiedzy w określonej dziedzinie, wieńczonych zazwyczaj wyróżnieniem i przyznaniem im nagród.

Organizacja innych wydarzeń kulturalnych – działanie, którego celem jest przygotowanie innych niż wyżej wymienione wydarzeń artystycznych, kulturalnych. Imprezy tego rodzaju mogą być organizowane w dowolnych obiektach i na terenie otwartym.

Organizacja konkursów – organizacja wydarzeń o charakterze artystycznym, mających na celu wyłonienie spośród grona uczestników biorących w nich udział osób, które wykazują najwyższy poziom uzdolnień bądź wiedzy w określonej dziedzinie, wieńczonych zazwyczaj wyróżnieniem i przyznaniem im nagród.

Organizacja kursów/szkoleń/warsztatów/lekcji – działania o charakterze edukacyjnym w obszarze kultury, mające na celu zaprezentowanie stanu wiedzy w określonej dziedzinie, jak również przedsięwzięcia doskonalące umiejętności, podnoszące kwalifikacje i skupione na budowaniu kompetencji.

Organizacja obchodów rocznicowych, uroczystości upamiętniających ważne wydarzenia, postaci – działania związane z realizacją i dokumentacją uroczystych wydarzeń upamiętniających wydarzenia, miejsca i ofiary m.in. dwudziestowiecznych systemów totalitarnych.

Organizacja odczytów, spotkań, konferencji, sympozjów – działania w obszarze kultury, polegające na przygotowaniu wydarzeń, podczas których prezentowane są osiągnięcia w danej dziedzinie, następnie poddawane dyskusji.

Organizacja wydarzeń filmowych – stworzenie wydarzeń umożliwiających wyświetlanie filmu długometrażowego bądź serii filmów krótkometrażowych, niezależnie od wykorzystanego nośnika (światłoczułego, magnetycznego lub cyfrowego), w zamierzonym i z góry określonym czasie trwania. Wydarzenia filmowe mogą odbywać się w pomieszczeniu zamkniętym, jak i na terenie otwartym.

Organizacja wydarzeń muzycznych – przygotowywanie wydarzeń w formie koncertu lub imprezy artystycznej w oparciu o potencjał sztuki muzycznej. Wydarzenia mogą mieć charakter tradycyjny, jak również mogą przyjmować nowe formy prezentacji artystycznej, nie dające się wpisać w istniejące konwencje kulturowe.

Organizacja wydarzeń teatralnych i tanecznych – stworzenie wydarzeń w formie spektaklu bądź widowiska artystycznego w oparciu o potencjał sztuki aktorskiej i reżyserskiej, bazującego na umiejętnościach z zakresu choreografii, przy równoczesnym wykorzystaniu dorobku z zakresu literatury, muzyki, sztuki i tańca.

Organizacja wydarzeń związanych z czytelnictwem i literaturą – stworzenie wydarzeń zmierzających do upowszechniania i promocji czytelnictwa i literatury, mających formę targów książki lub spotkań promujących poezję i literaturę.

Organizacja wydarzeń związanych z folklorem i tradycją – przygotowywanie wydarzeń mających na celu promocję lub ochronę tradycyjnej kultury, które mogą przybierać formę festynów, jarmarków, parad, dożynek lub prezentacji sztuki, muzyki, tańca, żywności mającej za główny cel kultywowanie tradycji.

Organizacja wydarzeń związanych ze sztukami wizualnymi – stworzenie wydarzeń w formie wystawy prezentującej sztukę malarską, rzeźbę, fotografię lub inne formy artystycznej ekspresji (np. performance, instalacje). Wydarzenia związane ze sztukami wizualnymi obejmują również aukcje dzieł sztuki, czyli sprzedaż przedmiotów charakteryzujących się walorami artystycznymi, prowadzone na żywo.

Pozyskiwanie i gromadzenie dzieł sztuki i muzealiów – działania realizowane przez muzea i galerie, których celem jest rozbudowa kolekcji dzieł sztuki i muzealiów poprzez dokonywanie zakupów, prowadzenie badań naukowych, ale także wspieranie wyróżniających się zjawisk w sztuce i kulturze, przyczyniających się wzbogacania kolekcji.

Pozyskiwanie i gromadzenie zasobów elektronicznych i audiowizualnych – działania prowadzone głównie przez biblioteki, polegające na dokonywaniu zakupów zbiorów elektronicznych i audiowizualnych, ich opracowywaniu i katalogowaniu oraz wymianie międzybibliotecznej.

Pozyskiwanie i gromadzenie zasobu archiwalnego – przedsięwzięcia mające na celu rozbudowę zasobów archiwów państwowych poprzez ich systematyczne pozyskiwanie i gromadzenie. To działania usprawniające procesy zarządzania materiałami archiwalnymi, a także koncentrujące się na rozbudowie i doskonaleniu procesów technologicznych wpływających na udostępnianie materiałów przez archiwa państwowe.

Pozyskiwanie i gromadzenie zbiorów książek, czasopism i innych nieelektronicznych materiałów bibliotecznych – działania prowadzone głównie przez biblioteki, polegające na dokonywaniu zakupów zbiorów bibliotecznych, ich opracowywaniu i katalogowaniu oraz wymianie międzybibliotecznej. Działania dotyczą zbiorów w formie nieelektronicznej. To także prowadzenie prac analitycznych, których celem jest rozpoznanie potrzeb społeczeństwa w zakresie czytelnictwa i tego, na jakim poziomie są one realizowane w tym obszarze.

Produkcja filmowa – obejmuje działania, których celem jest tworzenie i upowszechnianie nagrań filmowych. W efekcie działań powstają dobra kultury zapisane na różnorodnych nośnikach.

Produkcja i nadawanie programów radiowych i telewizyjnych – działania obejmujące zarówno tworzenie, jak i udostępnianie programów radiowych i telewizyjnych związanych z kulturą.

Produkcja muzyczna – obejmuje działania, których celem jest tworzenie i upowszechnianie nagrań muzycznych. W efekcie działań powstają dobra kultury zapisane na różnorodnych nośnikach.

Prowadzenie badań archeologicznych – przedsięwzięcia badawcze polegające na poszukiwaniu, odkrywaniu, dokumentowaniu i zabezpieczaniu zabytków archeologicznych, mające na celu odtwarzanie dawnych społeczno-kulturowych aspektów działalności człowieka.

Prowadzenie programów badawczych związanych z kulturą – prace realizowane w celu zdobycia nowych informacji, ustalenia nowych zależności, przygotowania strategii oraz sformułowania zaleceń, jak również prowadzenia dyskusji o kulturze.

Prowadzenie stron i portali internetowych o tematyce edukacyjno-informacyjnej w obszarze kultury – upowszechnianie informacji i działania edukacyjne realizowane poprzez prowadzenie tematycznych portali internetowych związanych z kulturą oraz stron www podmiotów działających w obszarze kultury.

Tworzenie repozytoriów i bibliotek cyfrowych – polega na stworzeniu miejsc umożliwiających gromadzenie, przetwarzanie, przechowywanie oraz udostępnianie zasobów elektronicznych. Działanie umożliwia szybki dostęp do cyfrowych zasobów instytucji kultury z dowolnego miejsca i z poziomu większości urządzeń elektronicznych.

Udostępnianie zasobów archiwalnych – przez zbiory archiwalne rozumie się wszystkie zewidencjonowane zasoby archiwów państwowych, zarówno elektroniczne, jak i tradycyjne. Zbiory elektroniczne to dokumenty tekstowe, obrazy ruchome i nieruchome, dźwiękowe, oprogramowanie, zbiory danych uporządkowane i nieuporządkowane. Zbiory tradycyjne to aktowe materiały archiwalne, dokumenty pergaminowe i papierowe, dokumentacja techniczna, kartografia, fotografia, filmy, nagrania dźwiękowe, pieczęcie i inne. Działanie realizowane jest przez archiwa państwowe i obejmuje materiały wchodzące do narodowego zasobu archiwalnego. Zbiory z zasobów archiwalnych są udostępniane tylko na miejscu w pracowni naukowej archiwum.

Udostępnianie zbiorów bibliotecznych – realizowane jest na rzecz czytelników, przyjmuje formę wypożyczenia materiałów ze zbiorów bibliotecznych na zewnątrz (poza teren biblioteki), wypożyczenia materiałów (lub ich kopii) z zastrzeżeniem, że można z nich skorzystać tylko na miejscu (np. w czytelni) lub wykupienia dostępu do licencjonowanych zbiorów elektronicznych w celu zapewnienia czytelnikom dostępu do nich. Zbiory biblioteczne obejmują następujące kategorie materiałów: książki, czasopisma, rękopisy, stare druki, mikrofilmy, druki muzyczne, dokumenty kartograficzne, dokumenty graficzne, normy, opisy patentowe, materiały audiowizualne, dokumenty elektroniczne.

Usługi publiczne z obszaru kultury – usługi świadczone przez administrację publiczną w obszarze kultury w sposób bezpośredni (udzielanie dotacji państwowym i samorządowym instytucjom kultury, realizacja działań własnych) lub poprzez wsparcie finansowe przedsięwzięć kulturalnych (m.in. finansowanie realizacji projektów w ramach budżetu partycypacyjnego, sołectkiego, dzielnic; współpraca z organizacjami non-profit w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie; udzielanie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub budowlane przy zabytkach w trybie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami; patronaty).

Zagospodarowanie i konserwacja miejsc pamięci narodowej – dotyczy realizacji działań mających na celu zachowanie w jak najlepszym stanie miejsc ważnych ze względu na pamięć o istotnych wydarzeniach historycznych. Działania te dotyczą konserwacji i rewitalizacji grobowców, nekropolii, pomników i innych miejsc będących nośnikiem pamięci.

Zapewnianie dostępu do Internetu – umożliwienie użytkownikom, korzystającym z oferty kulturalnej, połączenia z siecią globalną (np. poprzez udostępnienie sieci WiFi, stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu czy możliwość podłączenia własnego komputera do Internetu).

Zapewnienie dostępu do infrastruktury umożliwiającej rozwój kompetencji artystycznych i kulturalnych – działania pozwalające i ułatwiające budowanie zasobów intelektualnych poprzez stworzenie materialnych warunków rozwoju. W tym celu tworzy się czytelnie (miejsca oferujące co najmniej pięć miejsc dla czytelników), tematycznie profilowane przestrzenie, takie jak pracownie fotograficzne, filmowe, plastyczne, muzyczne, politechniczne, ceramiczne, studia radiowe lub telewizyjne, komputerowe, multimedialne (do nauki języków obcych), taneczne (sale baletowe) oraz udostępnia sale na potrzeby spotkań społecznych i kulturalnych.

Zapewnienie dostępu do kultury osobom niepełnosprawnym – działania obejmujące przystosowanie obiektów do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich lub mających problem z poruszaniem się (poprzez np. adaptację wejść do budynków, infrastruktury wewnątrz budynku), a także niewidzących lub słabowidzących.

Ocena jakości badania

Głównym celem badania była identyfikacja sposobów finansowania kultury przez jednostki samorządu terytorialnego oraz diagnoza skali finansowania i realizacji usług publicznych w obszarze kultury przez JST w sposób inny niż poprzez dotowanie instytucji kultury. Badanie miało charakter jednorazowy, niemniej jednak uzyskane w toku realizacji projektu wyniki oraz ich jakość stanowią punkt wyjścia do oceny możliwości wprowadzenia regularnego badania usług publicznych w obszarze kultury i finansowania kultury przez JST do Programu badań statystycznych statystyki publicznej.

1. Przydatność danych

Wyniki uzyskane w badaniu uzupełniają lukę informacyjną dotyczącą finansowania i realizacji usług publicznych w obszarze kultury przez jednostki samorządu teatralnego, która została zidentyfikowana w trakcie badania pt. *Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności i polityki przestrzennej w obszarze dostępności usług publicznych z zakresu kultury*, przeprowadzonego w ramach projektu *Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2007–2013 oraz programowania i monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2014–2020*. Ustalono wówczas, że samorzady poza dotowaniem instytucji kultury samodzielnie lub we współpracy z innymi podmiotami świadczą usługi kulturalne albo zlecają ich realizację innym podmiotom, w tym także instytucjom sektora non-profit.

Zebrane informacje w toku realizacji badania będą mogły zostać wykorzystane przez różnego rodzaju podmioty w procesie podejmowania decyzji dotyczących rozwoju kultury, w szczególności: Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz administrację samorządową szczebla wojewódzkiego, powiatowego oraz gminnego dla potrzeb monitorowania prowadzonych polityk kulturalnych. Pozyskanymi danymi mogą być również zainteresowane inne grupy odbiorców: środowiska naukowe, media, obywatele czy organizacje obywatelskie monitorujące realizację zadań publicznych. Uzyskane wyniki mogą być pomocne nie tylko do monitorowania prowadzonych polityk, lecz również mogą posłużyć do efektywniejszego wykorzystania instrumentów polityk w obszarze kultury i działań mających na celu jej promocję.

2. Dokładność danych

Zakresem podmiotowym badania były objęte jednostki samorządu terytorialnego z uwzględnieniem wszystkich szczebli samorządowych. Kartoteka badania została utworzona w oparciu o Bazę Jednostek Statystycznych według stanu w dniu 31 XII 2017 r. Badanie miało charakter pełny i dotyczyło 2808 jednostek samorządowych, z których 1848 wzięło udział w badaniu – odsetek odpowiedzi wyniósł 65,5%. Uzyskany poziom kompletności badania wynikał przede wszystkim z fakultatywnego charakteru badania.

Analizując jakość otrzymanych danych wzięto pod uwagę ocenę błędów losowych i nielosowych, których wystąpienie mogło zaburzyć pozyskane wyniki. W celu eliminacji ryzyka wystąpienia błędów pomiaru zastosowana została automatyczna kontrola błędów na etapie wypełniania interaktywnego formularza PDF. Kontrola ta dotyczyła zależności logicznych i rachunkowych wprowadzanych odpowiedzi. Kontrola została przeprowadzona również podczas analizy uzyskanych danych, które porównywano ze zbiorem danych Ministerstwa Finansów zbieranych na formularzu Rb-28S. Jeśli zostały wykryte nieścisłości, nawiązywano kontakt ze sprawozdawcą w celu ich wyjaśnienia.

Mając na uwadze jakość oraz rzetelność pozyskanych danych zdecydowano się uwzględnić w analizie wyłącznie te jednostki, których przekazane dane nie odbiegały w stopniu

znacznym od danych pochodzących ze sprawozdania Rb-28S. Za kryterium przyjęto różnicę w złotych pomiędzy danymi pochodzącymi ze sprawozdania K-JST, a danymi na temat wydatków w dziale 921, jakie zostały przekazane przez samorzady Ministerstwu Finansów. Mogła ona wynosić maksymalnie 20 tys. zł oraz ustalono, że różnica pomiędzy tymi danymi nie może być większa lub mniejsza o 5%. Kontrola pozyskanego zbioru wykazała rozbieżności u 861 jednostek, które wzięły udział w badaniu. Przyczyną tego zjawiska może być fakt, że usługi publiczne w obszarze kultury są w sposób różnorodny finansowane i realizowane przez JST. Ponadto, badanie K-JST miało charakter nowatorski i realizowane było po raz pierwszy, przez co sprawozdawca nie był zaznajomiony z badanymi kwestiami. Ostatecznie do analizy zostały włączone dane pochodzące od 987 JST (35,1%), dla których dane zostały uznane za poprawne.

Ze względu na pełny charakter badania błędy losowe (błędy próby) nie wystąpiły.

3. Terminowość i punktualność

Badanie K-JST zostało zrealizowane terminowo, zgodnie z założonym harmonogramem badania. Dotyczyło danych za 2017 r.

4. Dostępność i przejrzystość

Podstawowe dane pochodzące ze zrealizowanego badania zostały zaprezentowane w raporcie z pracy badawczej *Usługi publiczne w obszarze kultury finansowane przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce*. Wyniki badania przedstawiono w części analitycznej raportu, w krótkiej formie opisowej uzupełnionej wykresami. Ponadto najistotniejsze informacje zostaną przedstawione w formie prezentacji na oficjalnym spotkaniu. Raport w formie elektronicznej zostanie upubliczniony na stronie internetowej GUS.

5. Porównywalność

Badanie zostało zrealizowane po raz pierwszy.

6. Spójność

Dane obejmujące środki wydane przez JST na zadania publiczne w obszarze kultury pozyskane w badaniu są spójne z danymi ze sprawozdania Rb-28S, jakie składają jednostki sektora finansów publicznych zarówno pod względem wydatków wyrażonych w złotych, jak i w zakresie stosowanej klasyfikacji budżetowej. Ponadto badanie zachowuje dużą spójność w zakresie katalogu usług kulturalnych, wypracowanym w ramach wcześniejszego projektu *Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności i polityki przestrzennej w obszarze dostępności usług publicznych z zakresu kultury* (współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020). Różnice pomiędzy katalogami usług kulturalnych zastosowanymi w pierwszym i drugim projekcie wynikają z konieczności dostosowania zapisów do specyfiki badania realizowanego przez samorzady.

7. Koszty i obciążenie respondentów

Koszt badania – badanie realizowane ze środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020.

Obciążenie respondentów:

- liczba respondentów, którzy udzielili odpowiedzi – 1848;
- średnie obciążenie respondenta (w godzinach) – 3h 20 min:
 - średni czas przygotowania sprawozdania (w minutach) – 153;

- Średni czas wypełnienia sprawozdania (w minutach) – 47;
- łączna liczba godzin przeznaczona na przygotowanie i wypełnienie sprawozdań przez jednostki sprawozdawcze – 6010.

8. Poufność, transparentność i bezpieczeństwo danych

Badanie zrealizowano przy zapewnieniu poufności, transparentności i bezpieczeństwa danych.

W wyniku badania zostały zebrane dane jednostkowe od JST, zawierające odpowiedzi jednostek sprawozdawczych na pytania formularza K-JST.

Bibliografia

Bibliography

1. Adamiak P., Dworakowska Z., Herbst J., Przewłocka J. (2013). *Współpraca w obszarze kultury – samorządy, publiczne instytucje kultury, organizacje pozarządowe*. Warszawa: MKiDN.
2. Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS. (2015). *Praca badawcza: Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności i polityki przestrzennej w obszarze dostępności usług publicznych z zakresu kultury. Raport końcowy*. Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS: Jachranka.
3. Głowacki J., Hausner J., Jakóbiak K., Markiel K., Mituś A., Żabiński M., (2009). *Finansowanie kultury i zarządzanie instytucjami kultury*. Warszawa: MKiDN.
4. Mucha M. (2015). *Zasady finansowania instytucji kultury przez gminy i ich skutki w podatku VAT*. Wrocław: E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa. Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.
5. Nocoń A. (2016). Źródła finansowania jednostek kultury. *Studia ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*, Nr 256.
6. Szlendak T., Nowiński J., Wieczorek P. (2012). *Podręcznik szkoleniowy dotyczący sektora kultury w Polsce dla wnioskodawców i partnerów Programu. Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego*. Warszawa: MKiDN.
7. *Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych*. Dz. U. 2014, poz. 1053, z późniejszymi zmianami.
8. *Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej* (Dz. U. z 2017 r. poz. 862; Dz. U. z 2014 r. poz. 423; Dz. U. z 2012 r. poz. 406).
9. *Ustawa z dnia 10 lutego 2017 r. o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*. Dz.U. z Dnia 17 marca 2017 r.
10. *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz.U. z 2018 r., poz. 994, 1000, 1349, 1432).
11. *Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa*. (Dz.U. 1998 nr 91 poz. 576).
12. *Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym*. (Dz.U. 1998 nr 91 poz. 578).
13. *Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. (Dz.U. 2003 nr 162 poz. 1568).
14. *Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych*. (Dz.U. 2004 nr 19 poz. 177).

Załącznik 1. Formularz K-JST

Annex 1. K-JST research form

 GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY , al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa		www.stat.gov.pl
Nazwa i adres jednostki sprawozdawczej	K-JST Sprawozdanie o usługach publicznych finansowanych przez JST w obszarze kultury	Urząd Statystyczny 31-223 Kraków ul. Kazimierza Wyki 3
Numer identyfikacyjny – REGON	za 2017 r.	Termin przekazania do 24 maja 2018 r.

Celem sprawozdania jest poznanie mechanizmów finansowania obszaru kultury przez jednostki samorządu terytorialnego (JST). **Obszar kultury** w rozumieniu niniejszego badania **obejmuje działania polegające na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury** (zgodnie z ustawą o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2012 r. poz. 406, z późn. zm.)). Dotyczy to szczególnie działań polegających na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji kulturalnej i artystycznej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz ochrony dziedzictwa, w szczególności opieki nad zabytkami.

Samorządy poza dotowaniem instytucji kultury świadczą usługi kulturalne samodzielnie, we współpracy z innymi podmiotami, zlecając realizację działań zewnętrznym podmiotom oraz udzielając wsparcia finansowego na przedsięwzięcia kulturalne. Dlatego wydatki ponoszone na kulturę przez JST należy rozumieć szeroko - **nie tylko jako wydatki w dziale 921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego**. W wielu przypadkach zadania z obszaru kultury są włączone w działania związane z turystyką (i finansowane w ramach Działu 630), oświatą i wychowaniem (Dział 801) albo administracją (Dział 750), itp. W tych przypadkach działania z obszaru kultury realizują dodatkowe cele (edukacyjne, promocyjne, rekreacyjne, związane ze spójnością społeczną, itp.) i w gestii sporządzających sprawozdanie pozostaje ostateczna ocena charakteru danego wydatku (zadania).

Prosimy wykazać **łącznie wydatki bieżące i inwestycyjne**. Dane wykazywane w sprawozdaniu powinny dotyczyć wydatków JST **z wyłączeniem dotacji unijnych oraz transferów finansowych od innych JST**.

Uprzejmie prosimy o wypełnienie sprawozdania.

Techniczne objaśnienia do sprawozdania K-JST

- Aby formularz działał poprawnie wymagany jest program Adobe Acrobat Reader w wersji co najmniej 9.0, można go pobrać bezpłatnie ze strony: <http://get.adobe.com/pl/reader>
- Po polach formularza można się przemieszczać za pomocą przycisku TAB lub myszką
- Oznaczenie pól wprowadzania danych:

- w tym polu nie można wprowadzić żadnych danych

- w tym polu można wprowadzić dane

- pole wyboru danych

- pole autosumy, uzupełniane automatycznie

- pole zablokowane, odblokowuje się po wypełnieniu powiązanego pola

- błąd uznaniowy, formularz z błędem uznaniowym można zapisać i wysłać

- błąd nieuznaniowy, bez usunięcia błędu nie można zapisać i wysłać formularza

- Oznaczenie pól sprawdzających błędy

Sprawdź dział

- sprawdza dany dział pod kątem błędów

Sprawdź formularz

- sprawdza poprawność całego formularza pod kątem błędów

- Oznaczenie ikon podpowiedzi:

- zawiera objaśnienia pojęć

- zawiera wartości, na które powinien sumować się wiersz ogółem

DZIAŁ 1. KLASYFIKACJA WYDATKÓW JST W OBSZARZE KULTURY

Proszę podać, w których działach klasyfikacji budżetowej oraz w jakiej wielkości ewidencjonowane były środki wydane na zadania publiczne w obszarze kultury. Proszę uwzględnić wszystkie wydatki związane z działaniami realizowanymi samodzielnie, przez instytucje kultury, a także inne podmioty. *Dodatkowo proszę wybrać maksymalnie 2 rozdziały klasyfikacji budżetowej największe pod względem poniesionych wydatków.*

Wyszczególnienie		Wartość w zł	
0		1	
Ogółem wydatki w obszarze kultury (suma wierszy 2 i 3)		1	
Dział 921 <i>Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego</i>		2	
Pozostałe wydatki w obszarze kultury klasyfikowane w innych działach klasyfikacji budżetowej (suma wierszy 4, 5, 6, 7, 8)		3	
z tego	Dział 750 <i>Administracja</i> (proszę uwzględnić wszystkie wydatki w obszarze kultury w ramach działu)	4	
	w tym	Proszę wybrać 2 rozdziały klasyfikacji budżetowej największe pod względem poniesionych wydatków.	4.1
			4.2
	Dział 801 <i>Oświata i wychowanie</i> (proszę uwzględnić wszystkie wydatki w obszarze kultury w ramach działu)		5
	w tym	Proszę wybrać 2 rozdziały klasyfikacji budżetowej największe pod względem poniesionych wydatków.	5.1
			5.2
	Dział 854 <i>Edukacyjna opieka wychowawcza</i> (proszę uwzględnić wszystkie wydatki w obszarze kultury w ramach działu)		6
	w tym	Proszę wybrać 2 rozdziały klasyfikacji budżetowej największe pod względem poniesionych wydatków.	6.1
			6.2
	Dział 630 <i>Turystyka</i> (proszę uwzględnić wszystkie wydatki w obszarze kultury w ramach działu)		7
	w tym	Proszę wybrać 2 rozdziały klasyfikacji budżetowej największe pod względem poniesionych wydatków.	7.1
			7.2
	Inny dział, jaki?		8

DZIAŁ 2. MECHANIZMY FINANSOWANIA OBSZARU KULTURY PRZEZ JST

Proszę podać w jakich formach realizowane były zadania publiczne w obszarze kultury. Poszczególne dane nie powinny być wykazywane więcej niż raz (nie mogą się powielać w kilku wierszach). Dane w rub.2 w.01 muszą być zgodne z dz.1 rub.1 w.1.

Wyszczególnienie		Liczba dotacji/ projektów	Wartość w zł
0		1	2
Ogółem (suma wierszy od 02 do 16)		01	
Udzielanie dotacji samorządowym instytucjom kultury (np. muzea, teatry, biblioteki, domy kultury) w trybie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej		02	
Udzielanie dotacji państwowym instytucjom kultury w trybie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej		03	
Realizacja działań własnych tj. z pomocą pracowników JST lub zlecając na zewnątrz w trybie ustawy o zamówieniach publicznych		04	
Finansowanie realizacji projektów w ramach:	a. budżetu partycypacyjnego	05	
	b. funduszu sołectkiego	06	
	c. funduszu dzielnic	07	
Współpraca z organizacjami non-profit w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie poprzez:	a. realizację otwartych konkursów ofert	08	
	b. udzielanie dotacji na projekty do 10.000 zł zgłaszane jednorazowo przez organizacje pozarządowe (tzw. małe granty)	09	
	c. udzielanie dotacji na inicjatywy lokalne	10	
Udzielanie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub budowlane przy zabytkach w trybie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami		11	
Udzielanie pomocy finansowej dla innych JST	a. w zakresie prac konserwatorskich, restauratorskich lub budowlanych przy zabytkach poza trybem ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	12	
	b. w pozostałym zakresie	13	
Udzielanie dotacji jednostkom lub zakładom budżetowym (np. młodzieżowym domom kultury, bibliotekom pedagogicznym)		14	
Objęcie patronatem przedsięwzięć o charakterze kulturalnym przy jednoczesnym wsparciu finansowym przedsięwzięcia (np. zakupu nagród)		15	
Inne formy, jakie?		16	

DZIAŁ 3. FINANSOWANIE USŁUG PUBLICZNYCH REALIZOWANYCH PRZEZ JST W OBSZARZE KULTURY

<p>Proszę podać liczbę oraz wartość finansowanych lub dofinansowanych usług w obszarze kultury. W przypadku braku finansowania/dofinansowania poszczególnych rodzajów usług proszę pozostawić puste miejsce. W przypadku przedsięwzięć interdyscyplinarnych proszę zakwalifikować zadanie do jednej z poniższych pozycji według przeważającego charakteru przedsięwzięcia. Proszę nie wykazywać danych w zakresie dotacji przekazywanych instytucjom kultury w trybie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.</p>									
Rodzaje usług		Działania własne JST (dane wykazane w Dziale 2 w wierszu 04)		Dotacje w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (dane wykazane w Dziale 2 w wierszach 08, 09 i 10)		Udzielenie dotacji i pomocy finansowej dla innych JST na prace konserwatorskie, restauratorskie lub budowlane przy zabytkach (dane wykazane w Dziale 2 w wierszach 11 i 12)		Inne (dane wykazane w Dziale 2 w wierszach 05, 06, 07, 13, 14, 15 i 16)	
		liczba projektów	wartość w zł	liczba dotacji	wartość w zł	liczba dotacji	wartość w zł	liczba dotacji/projektów	wartość w zł
0		1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem (suma wierszy 02, 10, 16, 20, 23, 29, 37, 41, 45, 49, 52)	01								
Organizacja wydarzeń kulturalnych - ogółem	02					X	X		
z tego	Organizacja wydarzeń muzycznych	03				X	X		
	Organizacja wydarzeń teatralnych i tanecznych	04				X	X		
	Organizacja wydarzeń filmowych	05				X	X		
	Organizacja wydarzeń związanych z czytelnictwem i literaturą	06				X	X		
	Organizacja wydarzeń związanych ze sztukami wizualnymi	07				X	X		
	Organizacja wydarzeń związanych z folklorem i tradycją	08				X	X		
	Organizacja innych wydarzeń kulturalnych, jakich?	09					X	X	
Animacja kulturalna, popularyzacja i wspieranie kultury - ogółem	10					X	X		
z tego	Działalność klubów/kół/zespołów artystycznych/folklorystycznych	11				X	X		
	Organizacja konkursów	12				X	X		
	Organizacja gier miejskich	13				X	X		
	Organizacja kusów/ szkoleń/ warsztatów/ lekcji	14				X	X		
	Organizacja odczytów, spotkań, konferencji, sympozjów	15					X	X	
Zapewnienie dostępu do infrastruktury kultury - ogółem	16					X	X		
z tego	Zapewnienie dostępu do Internetu	17				X	X		
	Zapewnienie dostępu do kultury osobom niepełnosprawnym	18				X	X		
	Zapewnienie dostępu do infrastruktury umożliwiającej rozwój kompetencji artystycznych i kulturalnych	19				X	X		
Kształcenie artystyczne i edukacja - ogółem	20					X	X		
z tego	Kształcenie artystyczne i edukacja kulturalna w szkołach artystycznych	21				X	X		
	Kształcenie artystyczne i edukacja kulturalna w szkołach nieartystycznych	22				X	X		
Tworzenie dóbr kultury - ogółem	23					X	X		
z tego	Produkcja muzyczna	24				X	X		
	Produkcja filmowa	25				X	X		
	Działalność wydawnicza	26				X	X		
	Produkcja i nadawanie programów radiowych i telewizyjnych	27				X	X		
	Prowadzenie stron i portali internetowych o tematyce edukacyjno-informacyjnej w obszarze kultury	28					X	X	

DZIAŁ 3. FINANSOWANIE USŁUG PUBLICZNYCH REALIZOWANYCH PRZEZ JST W OBSZARZE KULTURY (CD.)

Rodzaje usług		Działania własne JST (dane wykazane w Dziale 2 w wierszu 04)		Dotacje w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (dane wykazane w Dziale 2 w wierszach 08, 09 i 10)		Udzielenie dotacji i pomocy finansowej dla innych JST na prace konserwatorskie, restauratorskie lub budowlane przy zabytkach (dane wykazane w Dziale 2 w wierszach 11 i 12)		Inne (dane wykazane w Dziale 2 w wierszach 05, 06, 07, 13, 14, 15 i 16)	
		liczba projektów	wartość w zł	liczba dotacji	wartość w zł	liczba dotacji	wartość w zł	liczba dotacji/projektów	wartość w zł
0		1	2	3	4	5	6	7	8
Pozyskiwanie i gromadzenie dóbr kultury - ogółem		29							
z tego	Pozyskiwanie i gromadzenie zasobu archiwalnego 	30				X	X		
	Pozyskiwanie i gromadzenie dzieł sztuki i muzealiów 	31				X	X		
	Pozyskiwanie i gromadzenie zbiorów książek, czasopism i innych nieelektronicznych materiałów bibliotecznych 	32					X	X	
	Pozyskiwanie i gromadzenie zasobów elektronicznych i audiowizualnych 	33					X	X	
	Prowadzenie badań archeologicznych 	34							
	Prowadzenie programów badawczych związanych z kulturą 	35					X	X	
	Ewidencjonowanie zabytków 	36					X	X	
Udostępnianie zbiorów - ogółem		37				X	X		
z tego	Udostępnianie zbiorów bibliotecznych 	38				X	X		
	Udostępnianie zasobów archiwalnych 	39				X	X		
	Tworzenie repozytoriów i bibliotek cyfrowych 	40					X	X	
Ochrona i opieka nad dobrami kultury - ogółem		41							
z tego	Ochrona i opieka nad zasobami archiwalnymi 	42							
	Ochrona i opieka nad zabytkami, dziełami sztuki i muzealiami 	43							
	Ochrona i opieka nad zbiorami bibliotecznymi 	44							
Digitalizacja dóbr kultury - ogółem		45				X	X		
z tego	Digitalizacja zasobu archiwalnego 	46				X	X		
	Digitalizacja zabytków, dzieł sztuki i muzealiów 	47				X	X		
	Digitalizacja zbiorów bibliotecznych 	48					X	X	
Upamiętnianie historycznych miejsc i wydarzeń - ogółem		49				X	X		
z tego	Organizacja obchodów rocznicowych, uroczystości upamiętniających ważne wydarzenia, postaci 	50				X	X		
	Zagospodarowanie i konserwacja miejsc pamięci narodowej 	51				X	X		
Inne, jakie? 		52							

INFORMACJE O BADANIU

Proszę ocenić, na ile przydatne będą dane pozyskane w ramach sprawozdania w kontekście planowania polityk przez Państwa jednostkę samorządową, w skali od 1 do 5, gdzie „1” oznacza całkowicie nieprzydatne, „5” bardzo przydatne.

DZIAŁ 1	1	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
DZIAŁ 2	2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
DZIAŁ 3	3	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Które dane wymagane w sprawozdaniu mogą być przydatne w Państwa działalności i dlaczego?

DZIAŁ 1	1	
DZIAŁ 2	2	
DZIAŁ 3	3	

Czy w swojej działalności potrzebują Państwo jeszcze innych danych z obszaru kultury? Jeżeli tak, to prosimy podać jakich.

Których danych wymaganych w sprawozdaniu nie są Państwo w stanie przekazać i dlaczego?

DZIAŁ 1	1	
DZIAŁ 2	2	
DZIAŁ 3	3	

Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na przygotowanie danych dla potrzeb wypełnienia sprawozdania

.....
czas w min.

Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na wypełnienie sprawozdania

.....
czas w min.

Uwagi:

(e-mail kontaktowy w zakresie sporządzonego sprawozdania – WYPEŁNIAĆ WIELKIMI LITERAMI)

.....
(telefon kontaktowy w zakresie sporządzonego sprawozdania)

Objaśnienia do sprawozdania K-JST

Dział 3.

Organizacja wydarzeń kulturalnych

Wiersz 03.

Organizacja wydarzeń muzycznych – przygotowywanie wydarzeń w formie koncertu lub imprezy artystycznej w oparciu o potencjał sztuki muzycznej. Wydarzenia mogą mieć charakter tradycyjny, jak również mogą przyjmować nowe formy prezentacji artystycznej, nie dające się wpisać w istniejące konwencje kulturowe.

Wiersz 04.

Organizacja wydarzeń teatralnych i tanecznych - stworzenie wydarzeń w formie spektaklu bądź widowiska artystycznego w oparciu o potencjał sztuki aktorskiej i reżyserskiej, bazującego na umiejętnościach z zakresu choreografii, przy równoczesnym wykorzystaniu dorobku z zakresu literatury, muzyki, sztuki i tańca.

Wiersz 05.

Organizacja wydarzeń filmowych - stworzenie wydarzeń umożliwiających wyświetlanie filmu długometrażowego bądź serii filmów krótkometrażowych, niezależnie od wykorzystanego nośnika (światłoczułego, magnetycznego lub cyfrowego), w zamierzonym i z góry określonym czasie trwania. Wydarzenia filmowe mogą odbywać się w pomieszczeniu zamkniętym, jak i na terenie otwartym.

Wiersz 06.

Organizacja wydarzeń związanych z czytelnictwem i literaturą – stworzenie wydarzeń zmierzających do upowszechniania i promocji czytelnictwa i literatury, mających formę targów książki lub spotkań promujących poezję i literaturę.

Wiersz 07.

Organizacja wydarzeń związanych ze sztukami wizualnymi – stworzenie wydarzeń w formie wystawy prezentującej sztukę malarską, rzeźbę, fotografię lub inne formy artystycznej ekspresji (np. performance, instalacje). Wydarzenia związane ze sztukami wizualnymi obejmują również aukcje dzieł sztuki, czyli sprzedaż przedmiotów charakteryzujących się walorami artystycznymi, prowadzone na żywo.

Wiersz 08.

Organizacja wydarzeń związanych z folklorem i tradycją – przygotowywanie wydarzeń mających na celu promocję lub ochronę tradycyjnej kultury, które mogą przybierać formę festynów, jarmarków, parad, dożynek lub prezentacji sztuki, muzyki, tańca, żywności mającej za główny cel kultywowanie tradycji.

Wiersz 09.

Organizacja innych wydarzeń kulturalnych - działanie, którego celem jest przygotowanie innych niż wyżej wymienione wydarzeń artystycznych, kulturalnych. Imprezy tego rodzaju mogą być organizowane w dowolnych obiektach i na terenie otwartym.

Animacja kulturalna, popularyzacja i wspieranie kultury

Wiersz 11.

Działalność klubów/kół/zespołów artystycznych/folklorystycznych – wsparcie działalności grupy o określonym profilu tematycznym prowadzonej przez osobę mającą kompetencje w danej dziedzinie. Celem działalności tych grup jest stworzenie profesjonalnych warunków umożliwiających odkrywanie kreatywności i realizowanie potencjału i zainteresowań odbiorców.

Wiersz 12.

Organizacja konkursów - organizacja wydarzeń o charakterze artystycznym, mających na celu wyłonienie spośród grona uczestników biorących w nich udział osób, które wykazują najwyższy poziom uzdolnień bądź wiedzy w określonej dziedzinie, wieńczonych zazwyczaj wyróżnieniem i przyznaniem im nagród.

Wiersz 13.

Organizacja gier miejskich – wydarzenia o charakterze edukacyjnym/kulturalnym w formie gry wykorzystującej przestrzeń miejską jako istotny element rozrywki. Wydarzenia mają zazwyczaj na celu wyłonienie spośród grona uczestników biorących w nich udział osób, które wykazują najwyższy poziom umiejętności bądź wiedzy w określonej dziedzinie, wieńczonych zazwyczaj wyróżnieniem i przyznaniem im nagród.

Wiersz 14.

Organizacja kursów/szkoleń/warsztatów/lekcji - działania o charakterze edukacyjnym w obszarze kultury, mające na celu zaprezentowanie stanu wiedzy w określonej dziedzinie, jak również przedsięwzięcia doskonalące umiejętności, podnoszące kwalifikacje i skupione na budowaniu kompetencji.

Wiersz 15.

Organizacja odczytów, spotkań, konferencji, sympozjów – działania w obszarze kultury, polegające na przygotowaniu wydarzeń, podczas których prezentowane są osiągnięcia w danej dziedzinie, następnie poddawane dyskusji.

Zapewnienie dostępu do infrastruktury kultury

Wiersz 17.

Zapewnianie dostępu do Internetu - umożliwienie użytkownikom, korzystającym z oferty kulturalnej, połączenia z siecią globalną (np. poprzez udostępnienie sieci WIFI, stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu czy możliwość podłączenia własnego komputera do Internetu).

Wiersz 18.

Zapewnienie dostępu do kultury osobom niepełnosprawnym - działania obejmują przystosowanie obiektów do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich lub mających problem z poruszaniem się (poprzez np. adaptację wejść do budynków, infrastruktury wewnątrz budynku), a także niewidzących lub słabowidzących.

Wiersz 19.

Zapewnienie dostępu do infrastruktury umożliwiającej rozwój kompetencji artystycznych i kulturalnych - działania pozwalające i ułatwiające budowanie zasobów intelektualnych poprzez stworzenie materialnych warunków rozwoju. W tym celu tworzy się czytelnie (miejsca oferujące co najmniej pięć miejsc dla czytelników), tematycznie profilowane przestrzenie, takie jak pracownie fotograficzne, filmowe, plastyczne, muzyczne, politechniczne, ceramiczne, studia radiowe lub telewizyjne, komputerowe, multimedialne (do nauki języków obcych), taneczne (sale baletowe) oraz udostępnia sale na potrzeby spotkań społecznych i kulturalnych.

Kształcenie artystyczne i edukacja

Wiersz 21.

Kształcenie artystyczne i edukacja kulturalna w szkołach artystycznych - działania mające na celu stworzenie warunków do edukacji sprofilowanej prowadzonej wyłącznie przez szkoły i uczelnie artystyczne – takie jak akademie muzyczne, akademie sztuk pięknych, szkoły muzyczne, teatralne i filmowe oraz uczelnie interdyscyplinarne.

Wiersz 22.

Kształcenie artystyczne i edukacja kulturalna w szkołach nieartystycznych - działania mające na celu stworzenie warunków do edukacji sprofilowanej prowadzonej przez podmioty niemające statusu szkoły artystycznej, ale posiadające w ofercie edukacyjnej zajęcia o profilu artystycznym i kulturalnym.

Tworzenie dóbr kultury

Wiersz 24.

Produkcja muzyczna - obejmuje działania, których celem jest tworzenie i upowszechnianie nagrań muzycznych. W efekcie działań powstają dobra kultury zapisane na różnorodnych nośnikach.

Wiersz 25.

Produkcja filmowa - obejmuje działania, których celem jest tworzenie i upowszechnianie nagrań filmowych. W efekcie działań powstają dobra kultury zapisane na różnorodnych nośnikach.

Wiersz 26.

Działalność wydawnicza - polega na publikacji (w różnej formie) materiałów dostarczających odbiorcy szeroki zakres możliwości zapoznania się z aktualnym zasobem i stanem wiedzy z zakresu szeroko pojętej kultury.

Wiersz 27.

Produkcja i nadawanie programów radiowych i telewizyjnych - działania obejmujące zarówno tworzenie, jak i udostępnianie programów radiowych i telewizyjnych związanych z kulturą.

Wiersz 28.

Prowadzenie stron i portali internetowych o tematyce edukacyjno-informacyjnej w obszarze kultury - upowszechnianie informacji i działania edukacyjne realizowane poprzez prowadzenie tematycznych portali internetowych związanych z kulturą oraz stron www podmiotów działających w obszarze kultury.

Pozyskiwanie i gromadzenie dóbr kultury

Wiersz 30.

Pozyskiwanie i gromadzenie zasobu archiwalnego - przedsięwzięcia mające na celu rozbudowę zasobów archiwów państwowych poprzez ich systematyczne pozyskiwanie i gromadzenie. To działania usprawniające procesy zarządzania materiałami archiwalnymi, a także koncentrujące się na rozbudowie i doskonaleniu procesów technologicznych wpływających na udostępnianie materiałów przez archiwa państwowe.

Wiersz 31.

Pozyskiwanie i gromadzenie dzieł sztuki i muzealiów – działania realizowane przez muzea i galerie, ich celem jest rozbudowa kolekcji

dział sztuki i muzealiów poprzez dokonywanie zakupów, prowadzenie badań naukowych, ale także wspieranie wyróżniających się zjawisk w sztuce i kulturze, przyczyniających się wzbogacania kolekcji.

Wiersz 32.

Pozyskiwanie i gromadzenie zbiorów książek, czasopism i innych nieelektronicznych materiałów bibliotecznych - działania prowadzone głównie przez biblioteki, polegające na dokonywaniu zakupów zbiorów bibliotecznych, ich opracowywaniu i katalogowaniu oraz wymianie międzybibliotecznej. Działania dotyczą zbiorów w formie nieelektronicznej. To także prowadzenie prac analitycznych, których celem jest rozpoznanie potrzeb społeczeństwa w zakresie czytelnictwa i tego, na jakim poziomie są one realizowane w tym obszarze.

Wiersz 33.

Pozyskiwanie i gromadzenie zasobów elektronicznych i audiowizualnych - działania prowadzone głównie przez biblioteki, polegające na dokonywaniu zakupów zbiorów elektronicznych i audiowizualnych, ich opracowywaniu i katalogowaniu oraz wymianie międzybibliotecznej.

Wiersz 34.

Prowadzenie badań archeologicznych - przedsięwzięcia badawcze polegające na poszukiwaniu, odkrywaniu, dokumentowaniu i zabezpieczaniu zabytków archeologicznych, mające na celu odtwarzanie dawnych społeczno-kulturowych aspektów działalności człowieka.

Wiersz 35.

Prowadzenie programów badawczych związanych z kulturą - prace realizowane w celu zdobycia nowych informacji, ustalenia nowych zależności, przygotowania strategii oraz sformułowania zaleceń, jak również prowadzenia dyskusji o kulturze.

Wiersz 36.

Ewidencjonowanie zabytków - działania polegające na prowadzeniu rejestru zabytków, zawierającego ich opis ilościowy, jakościowy oraz wartościowy.

Udostępnianie zbiorów

Wiersz 38.

Udostępnianie zbiorów bibliotecznych - realizowane jest na rzecz czytelników, przyjmuje formę wypożyczenia materiałów ze zbiorów bibliotecznych na zewnątrz (poza teren biblioteki), wypożyczenia materiałów (lub ich kopii) z zastrzeżeniem, że można z nich skorzystać tylko na miejscu (np. w czytelni) lub wykupienia dostępu do licencjonowanych zbiorów elektronicznych w celu zapewnienia czytelnikom dostępu do nich. Zbiory biblioteczne obejmują następujące kategorie materiałów: książki, czasopisma, rękopisy, stare druki, mikrofilmy, druki muzyczne, dokumenty kartograficzne, dokumenty graficzne, normy, opisy patentowe, materiały audiowizualne, dokumenty elektroniczne.

Wiersz 39.

Udostępnianie zasobów archiwalnych - przez zbiory archiwalne rozumie się wszystkie zewidencjonowane zasoby archiwów państwowych, zarówno elektroniczne, jak i tradycyjne. Zbiory elektroniczne to dokumenty tekstowe, obrazy ruchome i nieruchome, dźwiękowe, oprogramowanie, zbiory danych uporządkowane i nieuporządkowane. Zbiory tradycyjne to aktowe materiały archiwalne, dokumenty pergaminowe i papierowe, dokumentacja techniczna, kartografia, fotografia, filmy, nagrania dźwiękowe, pieczęcie i inne. Działanie realizowane

jest przez archiwa państwowe i obejmuje materiały wchodzące do narodowego zasobu archiwalnego. Zbiory z zasobów archiwalnych są udostępniane tylko na miejscu w pracowni naukowej archiwum.

Wiersz 40.

Tworzenie repozytoriów i bibliotek cyfrowych - polega na stworzeniu miejsc umożliwiających gromadzenie, przetwarzanie, przechowywanie oraz udostępnianie zasobów elektronicznych. Działanie umożliwia szybki dostęp do cyfrowych zasobów instytucji kultury z dowolnego miejsca i z poziomu większości urządzeń elektronicznych.

Ochrona i opieka nad dobrami kultury

Wiersz 42.

Ochrona i opieka nad zasobami archiwalnymi - dotyczy zarówno oceny stanu zachowania dokumentów, jak i działań oczyszczających, zabezpieczających i restauratorskich.

Wiersz 43.

Ochrona i opieka nad zabytkami, dziełami sztuki i muzealiami - prace polegające na zachowaniu w dobrym stanie i przez jak najdłuższy czas zabytków, dzieł sztuki i muzealiów, poprzez np. działania skupione na badaniach, konserwacji, pracach restauratorskich i budowlanych

Wiersz 44.

Ochrona i opieka nad zbiorami bibliotecznymi - prace polegające na zachowaniu w dobrym stanie i przez jak najdłuższy czas zbiorów bibliotecznych, prowadzeniu prac badawczych, ewaluacji, a także badań chemicznych i biologicznych w celu optymalizacji warunków przechowywania zbiorów.

Digitalizacja dóbr kultury

Wiersz 46.

Digitalizacja zasobu archiwalnego - działania polegające na przygotowywaniu zabezpieczających kopii cyfrowych filmów, fotografii, ikonografii, nagrań dźwiękowych i dokumentów tekstowych będących w dyspozycji archiwów państwowych.

Wiersz 47.

Digitalizacja zabytków, dzieł sztuki i muzealiów - działania polegające na tworzeniu cyfrowych reprezentacji dóbr kultury takich jak dzieła sztuki, muzealia oraz zabytki, zarówno ruchome, jak i nieruchome.

Wiersz 48.

Digitalizacja zbiorów bibliotecznych - działania polegające na tworzeniu cyfrowych reprezentacji materiałów zgromadzonych przez biblioteki w formie nieelektronicznej.

Upamiętnianie historycznych miejsc i wydarzeń

Wiersz 50.

Organizacja obchodów rocznicowych, uroczystości upamiętniających ważne wydarzenia, postaci - działania związane z realizacją uroczystych wydarzeń dokumentujących i upamiętniających wydarzenia, miejsca i ofiary m.in. dwudziestowiecznych systemów totalitarnych.

Wiersz 51.

Zagospodarowanie i konserwacja miejsc pamięci narodowej - dotyczy realizacji działań mających na celu zachowanie w jak najlepszym stanie miejsc ważnych ze względu na pamięć o istotnych wydarzeniach historycznych. Działania te dotyczą konserwacji i rewitalizacji grobowców, nekropolii, pomników i innych miejsc będących nośnikiem pamięci.

Wiersz 52.

Inne - usługi publiczne z obszaru kultury inne niż wyżej wymieniono.